

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZUNANJE IN EVROPSKE ZADEVE

Prešernova cesta 25, 1000 Ljubljana

T: 01 478 2000
F: 01 478 2340, 01 478 2341
E: gp.mzz@gov.si
www.mzz.gov.si

Št. 510-25/2024/1

AKCIJSKI NAČRT ZA DELOVANJE
REPUBLIKE SLOVENIJE
DO ZAHODNEGA BALKANA
V LETU 2024

Ljubljana, marec 2024

KAZALO

1. UVOD.....	3
1. 1. IZHODIŠČA.....	3
1. 2. METODOLOGIJA.....	3
1. 3. FINANČNA SREDSTVA.....	3
2. PRIORITETNA PODROČJA.....	4
3. DEJAVNOSTI RS DO ZAHODNEGA BALKANA.....	5
3. 1. Politično regionalno sodelovanje.....	5
3. 1. 1. Reševanje nasledstvenih vprašanj.....	6
3. 1. 2. Proces sodelovanja v Jugovzhodni Evropi – South-East European Cooperation Process (SEECp).....	8
3. 1. 3. Svet za regionalno sodelovanje – Regional Cooperation Council (RCC).....	8
3. 1. 4. Srednjeevropska pobuda (SEP) - Central European Initiative (CEI).....	9
3. 1. 5. Jadransko jonska pobuda (JJP) – Adriatic Ionian Initiative (AII).....	10
3. 2. Brdo-Brijuni proces.....	10
3. 3. Berlinski proces.....	11
3. 4. Makroregionalne strategije EU.....	11
3. 5. Krepitev gospodarskega sodelovanja.....	12
3. 6. Razvojno sodelovanje z državami Zahodnega Balkana.....	14
3. 7. Dejavnosti na področju obrambe.....	17
3. 8. Sodelovanje na področju zaščite in reševanja.....	19
3. 9. Sodelovanje na področju notranjih zadev.....	21
3. 10. Sodelovanje na področju infrastrukture.....	22
3. 11. Sodelovanje na področju energije.....	23
3. 12. Sodelovanje na področju pravosodja.....	23
3. 13. Sodelovanje na področju javne uprave, digitalne preobrazbe, kibernetike in informacijske varnosti.....	23
3. 14. Sodelovanje na področju tajnih podatkov.....	24
3. 15. Sodelovanje na področju kmetijstva.....	25
3. 16. Sodelovanje na področju okolja in podnebnih sprememb.....	26
3. 17. Sodelovanje na področju varstva narave, celostnega upravljanja z vodami in jedrske ter sevalne varnosti.....	27
3. 18. Sodelovanje na področju zdravstva.....	28
3. 19. Sodelovanje na področju vzgoje in izobraževanja.....	28
3. 20. Sodelovanje na področju za visokega šolstva, znanosti in inovacij.....	28
3. 21. Sodelovanje v kulturi, med arhivi ter medkulturni dialog.....	30
3. 22. Sodelovanje na področju statistike.....	33
3. 23. Krepitev in povezovanje slovenske manjšine.....	33

1. UVOD

1. 1. IZHODIŠČA

Državni zbor Republike Slovenije (RS) je z namenom potrditve zavezanosti k sodelovanju, pomoči in razvoju regije Zahodnega Balkana 15. julija 2010 sprejel Deklaracijo o Zahodnem Balkanu. 8. julija 2010 je Vlada RS z namenom izboljšanja koordinacije delovanja na Zahodnem Balkanu sprejela Smernice za delovanje RS do Zahodnega Balkana. Vsebinsko obnovljene smernice so bile sprejete 23. avgusta 2012.

Prvi akcijski načrt za delovanje RS do Zahodnega Balkana je bil pripravljen leta 2011; nekatere aktivnosti so kontinuirane in se izvajajo vsako leto, nekateri projekti so večletni in bodo potekali tudi v letu 2024.

RS je v letu 2023 zasledovala načrtano politiko do Zahodnega Balkana - temeljni cilj slovenskega delovanja v regiji ostaja ustvarjanje ugodnega okolja na Zahodnem Balkanu za zastopanje slovenskih nacionalnih interesov, pri čemer so varnost, stabilnost in razvoj regije bistvenega pomena za RS, še posebej z gospodarskega vidika.

1. 2. METODOLOGIJA

Aksijski načrt je strukturiran po načrtovanih dejavnostih RS v letu 2024 v regiji kot celoti, ločeno so navedene tudi predvidene dejavnosti po posameznih državah.

RS je na Zahodnem Balkanu prisotna tudi kot partner na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja. Izvajanje aktivnosti na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja je vključeno v poglavju 3.6., v katerem Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve (MZEZ) kot nacionalni koordinator poroča o aktivnostih, ki bodo financirane iz sredstev mednarodnega razvojnega sodelovanja, in v okviru posameznih poglavij, kjer ministrstva poročajo o njihovem izvajanju oziroma (so)financiranju.

Poleg finančnih sredstev dvostranske pomoči na ravni države RS prispeva tudi preko aktivnosti mednarodnih organizacij, katerih izvajanje RS podpira posredno z vplačili nenamenskih sredstev tem organizacijam in s podporo aktivnostim teh organizacij na Zahodnem Balkanu.

1. 3. FINANČNA SREDSTVA

Strategija mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči RS do leta 2030 predvideva, da bo RS v prihodnjem srednjeročnem obdobju na Zahodnem Balkanu še naprej sodelovala z vsemi državami partnericami, pri čemer bo v regijo usmerjala od 60 do 70 odstotkov dvostranske programske pomoči.

2. PRIORITETNA PODROČJA

Nadaljevanje širitvenega procesa EU z državami Zahodnega Balkana	Posebna pozornost na pristopnem procesu držav Zahodnega Balkana v kontekstu spremenjenih geopolitičnih okoliščin in Blejske zaveze o pripravljenosti EU in Zahodnega Balkana na širitev do leta 2030. Ključni poudarek na potrebnih reformah, s poudarkom na vladavini prava in družbeno-gospodarskem razvoju. Posebna pozornost na podpori nadaljnjim širitvenim korakom posameznih držav; npr. na izpolnjevanju pogojev za začetek pogajalskega procesa Bosne in Hercegovine (implementacija ključnih prioritet iz mnenja Evropske komisije o prošnji Bosne in Hercegovine za članstvo v EU), pospešitvi pogajalskega procesa Črne gore itd.	VSI RESORJI
Razvojno sodelovanje RS in sodelovanje v okviru IPA	Nadaljevanje aktivnosti mednarodnega razvojnega sodelovanja in v tem pogledu krepitev dvostranske tehnične pomoči; sodelovanje v projektih tesnega medinstitucionalnega sodelovanja in v TAIEK, ki se izvajajo v državah Zahodnega Balkana.	VSI RESORJI MZEZ
Sektorsko povezovanje na različnih področjih za zagotavljanje trajnostnega razvoja Zahodnega Balkana	Sektorsko povezovanje na področju delovanja vseh resorjev. Izpostavljene teme: - pravosodje in notranje zadeve, migracije, - delovanje RS v okviru EU SVOP na Zahodnem Balkanu, - kibernetika varnost oz. odpornost držav pred kibernetičnimi napadi oz. hibridnimi grožnjami, posebna pozornost na Kibernetičnem centru za Zahodni Balkan - digitalizacija, boj proti dezinformacijam in lažnim novicam, raziskave in inovacije, - mladi, - enakopravnost spolov, - trajnostni razvoj (dekarbonizacija, infrastrukturna povezanost, krožno gospodarstvo, boj proti klimatskim spremembam), - krepitev javnega zdravstva.	VSI RESORJI
Implementacija Sporazuma o vprašanih nasledstva	Sodelovanje in angažiranje resorjev pri implementaciji Sporazuma o vprašanih nasledstva ter opozarjanje na pomen reševanja nasledstvenih vprašanj in spoštovanja mednarodnih obveznosti, kot jih določajo sklepi Evropskega sveta za regijo.	VSI RESORJI
Gospodarska diplomacija	Ščitenje, uveljavljanje in promoviranje interesov slovenskega gospodarstva na Zahodnem Balkanu.	VSI RESORJI
Sodelovanje v mednarodnih operacijah in misijah na območju Zahodnega Balkana	Nadaljevanje sodelovanja v mednarodnih operacijah in misijah na območju Zahodnega Balkana s pripadniki Slovenske vojske, policije, civilnimi funkcionalnimi strokovnjaki in drugim osebjem.	MO, MNZ, MZEZ IN DRUGI RESORJI
Aktivnosti v okviru regionalnih povezav	Nadaljevanje z aktivnostmi v okviru Brdo-Brijuni procesa in sodelovanje RS v političnih in regionalnih povezavah. Poudarek na sodelovanju s civilno družbo in na njeni krepitevi.	MZEZ IN SODELUJOČI RESORJI

3. DEJAVNOSTI RS DO ZAHODNEGA BALKANA

3. 1. Politično regionalno sodelovanje

RS bo nadaljevala s podporo Zahodnemu Balkanu na ključnih področjih vzpostavitve vladavine prava in zagotavljanja ekonomskega razvoja, katerega cilj je preseči razvojni razkorak med državami članicami EU in državami regije. RS bo sledila trem ključnim ciljem: nadaljevanje evroatlantskega širitvenega procesa z državami Zahodnega Balkana, obravnava politično-varnostnih tem in sektorsko povezovanje na različnih področjih za zagotavljanje trajnostnega razvoja Zahodnega Balkana.

RS bo v razpravah o procesu širitve EU zagovarjala aktivnejši pristop EU do Zahodnega Balkana in podprla predloge za krepitev njegove učinkovitosti. V tem kontekstu bo RS še naprej podpirala t.i. Blejsko zavezo – tako EU kot država aspirantke morajo biti do 2030 pripravljene za širitev EU. Obenem bo RS v dvostranskih pogovorih z državami Zahodnega Balkana še naprej opozarjala na nujnost izvedbe reform, kar bo omogočilo napredek v pridružitvenem oziroma pogajalskem procesu.

RS bo še naprej podpirala izvajanje reform v regiji in se zavzemala za čimprejšnje politične odločitve o nadaljnjih korakih za posamezne države. Od držav Zahodnega Balkana RS pričakuje konstruktivno reševanje odprtih vprašanj. Okrepiti je treba proces sprave v regiji. Da bi spodbudili mlade, da ostanejo in gradijo svojo prihodnost v regiji, se morajo vlade v regiji jasno zavezati k izvajanju političnih, socialno-ekonomskih, pravosodnih in drugih reform. Od držav Zahodnega Balkana RS pričakuje tudi podporo temeljnim evroatlantskim vrednotam.

Z novim Načrtom za rast za Zahodni Balkan, ki ga RS podpira, EU prehaja v novo fazo širitvenega procesa. Polno izvajanje Načrta bo pospešilo postopno integracijo regije v EU. Naložbe, predvidene v Načrtu za rast, se morajo osredotočiti na zmanjševanje socialno-ekonomskih razlik med državami Zahodnega Balkana in državami članicami EU. Gospodarstva Zahodnega Balkana bi morala rasti hitreje, zato je pomembno povečati sredstva, kar RS podpira v okviru vmesnega pregleda sedanjega večletnega finančnega okvira, da bi regiji pomagali dohiteti EU in se pripraviti na gospodarske pritiske članstva v EU.

RS bo nadaljevala tudi s sodelovanjem v skupinah prijateljev širitve kot so npr. Talinska skupina, skupina prijateljev Zahodnega Balkana idr.

RS bo nadaljevala z izvajanjem aktivnosti v okviru mednarodnega razvojnega sodelovanja. V skladu s sklepom Vlade RS št. 54100-1/2023/4, z dne 2. 2. 2023, bo okrepila izvajanje dvostranske tehnične pomoči v državah Zahodnega Balkana, s posebnim poudarkom na BiH, in tudi sodelovanje v okviru pomoči, ki jo v državah Zahodnega Balkana financira EU (tesno medinstitucionalno sodelovanje in tehnična pomoč v okviru TAIEX). Pri tem si bo RS še naprej prizadevala za povečanje vidnosti dane pomoči in učinkovito zasledovala svoje vitalne in strateške interese v regiji.

Zahodni Balkan je, v skladu z Strateškim konceptom Nata (Madrid, 2022), območje strateškega pomena in ključno za varnost in stabilnost evroatlantskega prostora. Vloga Nata v regiji je osredotočena na omejen politični angažma in praktično podporo reformnim procesom, operativno prisotnost, kot tudi aktivnosti Natovih pisarn v regiji. Za regijo je pomembna tudi Natova politika odprtih vrat, ki ima znaten simbolni pomen.

Na Vrhu Nata julija 2023 so zaveznice izpostavile nadaljnjo podporo prizadevanjem držav v regiji za približevanju Nato in EU. Zavezništvo bo še naprej krepilo politični dialog in praktično sodelovanje, v podporo reformam, regionalnemu miru in varnosti. Škodljiv vpliv, vključno z dezinformacijami, hibridnimi in kibernetскими grožnjami, s strani državnih in nedržavnih akterjev, ostajajo izzivi. Demokratične vrednote, pravna država, domače reforme in dobro sosedski odnosi so bistvenega pomena za regionalno sodelovanje in evroatlantsko integracijo.

RS poudarja, da se skozi delovanje Nata na Zahodnem Balkanu izraža trajna zavezanost Nata k miru, stabilnosti in varnosti v regiji. RS podpira celovit in uravnotežen pristop, izpostavlja pomen nadaljnje krepitve koordiniranega sodelovanja Nata in EU v regiji ter opozarja na vpliv tretjih akterjev. V vseh formatih in na vseh ravneh RS podpira evro-atlantsko integracijo regije. RS bo v okviru Nata nadaljevala prizadevanja za uresničevanje usmeritev iz strateškega koncepta glede Zahodnega Balkana, podpirala in sooblikovala politike, stališča in ukrepe za praktično podporo reformnim procesom, vključno z obrambno-varnostnim področjem in krepitvijo regionalnega sodelovanja na področju miru in varnosti.

RS bo nadaljevala tudi z dvostranskim političnim sodelovanjem z državami Zahodnega Balkana. Ključni cilji pri tem so krepitev neposrednih političnih stikov z državami Zahodnega Balkana, krepitev medsebojnega zaupanja v regiji, poglobitev regionalnega sodelovanja z namenom, da države med seboj ustvarijo oblike tvornega sodelovanja in vzajemne pomoči, ustvarjanje ugodnega okolja za dvostransko sodelovanje med državami regije in za krepitev gospodarskih odnosov ter ustvarjanje stabilne in varne soseščine. RS se zavzema za promocijo dobrososedskih odnosov, reševanje odprtih vprašanj v regiji, spravo in krepitev regionalnega sodelovanja. RS bo posebej pozorna na vladavino prava, poslovno okolje v državah regije, krepitev institucij, dobro upravljanje in na boj proti organiziranemu kriminalu. Pozorno bo spremljala tudi nove varnostne izzive. Med ključnimi sredstvi za doseganje teh ciljev so:

- obiski predsednice države, predsednika vlade, ministrice za zunanje in evropske zadeve ter drugih resornih ministrov v državah Zahodnega Balkana in obiski visokih predstavnikov iz regije v RS. Redne konzultacije z navedenimi državami;
- srečanja Brdo-Brijuni procesa, srečanja Berlinskega procesa, sodelovanje na regionalnih srečanjih Srednjeevropske pobude, Jadransko-jonske pobude, Procesu sodelovanja v jugovzhodni Evropi in Regionalnega sveta za sodelovanje;
- podpora pobudam ostalih ministrstev (npr. varnostno področje, mladi);
- uresničevanje Sporazuma o vprašanih nasledstva; reševanje nasledstvenih vprašanj;
- aktivno sodelovanje v okviru vseh mednarodnih organizacij (Svet Evrope, OVSE, OZN): RS bo podpirala dejavnosti mednarodnih in regionalnih organizacij, ki krepijo reformne procese in razvoj regije Zahodnega Balkana. RS bo podpirala politične procese, ki potekajo v teh organizacijah in ki si prizadevajo za miroljubno razrešitev odprtih vprašanj, povezanih z državami regije. Kot nestalna članica Varnostnega sveta Organizacije Združenih Narodov (OZN) si bo RS ob razpravah o Zahodnem Balkanu prizadevala za mirno reševanje sporov, stabilizacijo regije in spravo v regiji.

3. 1. 1. Reševanje nasledstvenih vprašanj

Tudi v letu 2024 se bodo nadaljevala prizadevanja za dosledno in polno uresničitev Sporazuma o vprašanih nasledstva (v nadaljevanju Sporazum), kar je v pravnem, političnem, finančnem in zgodovinskem interesu RS. Ob tem bo izpostavljen pomen zaprtja še odprtih nasledstvenih vprašanj za uspešen zaključek širitvenega procesa EU na Zahodni Balkan. Pričakuje se, da bodo na reševanje nasledstvenih vprašanj v letu 2024 vplivale parlamentarne volitve v treh od petih

držav naslednic (Srbija - december 2023, Hrvaška - pomlad 2024 in Severna Makedonija - maj 2024).

S ciljem doseči zaprtje še odprtih nasledstvenih vprašanj bodo potekala prizadevanja, da se ta vprašanja izpostavlja ob vseh relevantnih priložnostih ter da se okrepi dialog tako na ravni visokih predstavnikov za nasledstvo kot pooblaščenih predstavnikov držav naslednic po posameznih prilogah Sporazuma.

V skladu z dogovorom ministrov za zunanje zadeve držav naslednic bo tudi v letu 2024 organiziran sestanek ministrov z namenom, da ministri pregledajo napredek pri reševanju nasledstvenih vprašanj in dogovorijo politične poudarke pri iskanju rešitev.

RS bo v prvem trimesečju 2024 organizirala naslednji neformalni sestanek visokih predstavnikov za nasledstvo z namero, da se uskladijo še preostala priporočila sestanka iz Zagreba (2019) in se tako odpre možnost, da se skliče naslednje redno zasedanje Stalnega skupnega odbora visokih predstavnikov, ki ga mora sklicati Severna Makedonija.

RS si bo tudi v letu 2024 prizadevala, da se zagotovi aktiven in konstruktiven dialog v vseh odborih pooblaščenih predstavnikov po posameznih prilogah Sporazuma. Za RS je še posebej pomembno zagotoviti srečanje odbora po prilogi C Sporazuma (Finančna sredstva in obveznosti) in uskladiti rešitev za še odprta vprašanja na tem področju (dostop do arhivov Narodne banke Jugoslavije, sredstva pri mešanih bankah, dolgovi do OZN, Češke oziroma Slovaške ter morebitni dolg do Libije). RS si bo prizadevala, da se čimprej skličejo sestanki tistih odborov po prilogah Sporazuma, ki se že dalj časa niso sestali (odbor po prilogi A in odbor po prilogi B). Po imenovanju novega pooblaščenega predstavnika RS v odbor po prilogi D Sporazuma (Arhivi) bo RS sklicala naslednji sestanek tega odbora.

Na področju priloge B Sporazuma (Premoženje diplomatskih in konzularnih predstavništev) si bo RS prizadevala za nadaljevanje delitve preostalih nepremičnin, ki so v tujini evidentirane kot nepremičnine nekdanje SFRJ, ne glede na to, ali so te nepremičnine vpisane na seznam iz priloge B ali ne.

Na področju priloge D Sporazuma (Arhivi) si bo RS tudi v letu 2024 prizadevala za potrditev skupne politične izjave o podpori izvedbi projekta digitalizacije skupnih arhivov bivše SFRJ in za pridobitev mednarodnih finančnih sredstev ter sredstev mednarodne razvojne pomoči za realizacijo tega projekta.

Nadaljevala se bodo prizadevanja za ureditev nasledstva Beneškega paviljona, kjer se še vedno poskuša zbrati relevantna dokumentacija. Glede paviljona je treba urediti vprašanje vpisa solastniških deležev držav naslednic nekdanje SFRJ v italijanske nepremičninske evidence, države naslednice pa se morajo dogovoriti tudi o souporabi ali odkupu paviljona s strani ene od držav. RS bo obravnavala tudi vprašanje vzdrževanja skupnih vojnih grobišč nekdanje SFRJ in obeležij v tretjih državah, kjer bo rešitve iskala tudi v dialogu z lokalnimi skupnostmi v teh državah.

Na področju priloge G Sporazuma (Zasebno premoženja in pridobljene pravice) ima RS evidentirana odprta vprašanja v odnosih s Srbijo (po trenutno dostopnih podatkih gre za pet slovenskih podjetij), ki jih ureja dvostransko. Rešujejo se v okviru sodnih postopkov v Srbiji, kjer se pričakuje, da bodo postopki zaključeni ob upoštevanju neposredne uporabljivosti priloge G Sporazuma in obstoja vzajemnosti. Če bodo odločitve pravosodnih organov drugačne, se bo vprašanje ponovno izpostavilo v dvostranskem dialogu s Srbijo.

Poleg iskanja rešitev v okviru dialoga vseh petih držav naslednic, bo RS vprašanja še naprej odpirala tudi dvostransko, in sicer na tistih področjih, kjer to ne bo posegalo v pravice drugih držav naslednic. Na tem področju je posebej pomembno sodelovanje s Srbijo, kjer se nahaja veliko predmetov, ki so za RS pomembni z vidika ohranjanja kulturne dediščine. V Srbiji se nahajajo tudi arhivi, ki bi po načelu nastanka in načelu pertinence morali pripasti RS.

3. 1. 2. Proces sodelovanja v Jugovzhodni Evropi – South-East European Cooperation Process (SEECP)

RS s sodelovanjem v SEECP izraža interes, da prispeva k politični in varnostni trdnosti ter h gospodarskemu napredku regije Jugovzhodne Evrope. Članstvo v SEECP je okrepilo status RS znotraj Sveta za regionalno sodelovanje (RCC) kot njegovega izvršnega sekretariata. S tem se je tudi odprla možnost za sodelovanje pri večih projektih, ki jih v prid držav regije izvaja RCC in financira iz sredstev držav članic, donatorjev in iz evropskih skladov. Število projektov se bo bistveno povečalo iz naslova izvajanja Strategije JVE 2030.

Od 1. julija 2023 do 30. junija 2024 SEECP predseduje Severna Makedonija, s 1. julijem 2024 pa bo enoletno predsedovanje prevzela Albanija. V okviru programa predsedovanja bosta predsedujoči v letu 2024 organizirali naslednja srečanja udeleženk SEECP, za katera je predvidena udeležba predstavnikov RS na politični ravni:

Dogodek	Datum/kraj
Sestanek političnih direktorjev/nacionalnih koordinatorjev SEECP	februar, april, junij 2024 – Skopje september 2024 – New York november 2024 – Tirana
Neformalno srečanje ministrov za zunanje zadeve udeleženk SEECP	februar 2024 – Skopje
Zasedanje odborov parlamentov SEECP	april/maja 2024 – Skopje
Vrh predsednikov držav in vlad udeleženk SEECP	konec junija 2024 – Skopje – (prevzem predsedovanja – Tirana)
Ministrsko srečanje udeleženk SEECP	september 2023 – New York (ob robu zasedanja GS OZN)

3. 1. 3. Svet za regionalno sodelovanje – Regional Cooperation Council (RCC)

Temeljni platformi delovanja RCC sta Strategija za jugovzhodno Evropo 2030, ki je bila sprejeta junija 2021 v Antaliji in Akcijski načrt 2022 – 2025. Cilj usklajenega delovanja držav podpisnic je ustvariti pogoje, pod katerimi bi v srednjeročnem obdobju v regiji ustvarili milijon novih delovnih mest, zvišali povprečni bruto domači proizvod (BDP) na prebivalca s sedanjih 36 na 44 % povprečja EU in podvojili obseg trgovinske menjave. Poglej tega je cilj olajšati pretok oseb, blaga in storitev med državami Zahodnega Balkana, zmanjšali revščino in neenakost, opolnomočiti ženske, izboljšati socialno vključenost, upočasniti upadanje prebivalstva v regiji ter pospešiti zeleni in digitalni prehod brez povečanja socialno-ekonomskih neenakosti ter oviranja konkurenčnosti in razvoja zasebnega sektorja.

Članstvo RS v RCC in v njegovem upravnem odboru omogoča neposredni dostop do informacij o projektih in sodelovanje v odločanju o načinih njihove izvedbe. RS podpira krepitev sodelovanja z EK in finančno podporo državam Zahodnega Balkana.

RCC usmerja regionalno politično in varnostno sodelovanje na ravni SEECP in podpira evroatlantsko integracijo kandidatk. Strategija širitve EU in Berlinski proces potrjujeta nepogrešljivo vlogo RCC v teh prizadevanjih. Ta sporočila so vključena v novi triletni strategiji in delovnem programu 2023-2025 ter Strategiji za Jugovzhodno Evropo 2030.

RCC se je v letu 2023 povezal s College of Europe, s sedežem v Tirani, ki predstavlja priložnost za študente iz Jugovzhodne Evrope, Zahodnega Balkana in EU. Poleg akademske vrednosti predstavlja primer dobre prakse regionalnega sodelovanja in ima podporo Evropske komisije (DG NEAR) in držav članic EU. Učni načrt kampusa Tirana College of Europe vsebuje dodiplomske in podiplomske magistrske programe in se bo začel izvajati v drugi polovici leta 2024. Študijski program bo prilagojen študentom iz Zahodnega Balkana in EU, ki se ukvarjajo s programom preoblikovanja in integracije ter s problematiko naslednje širitve EU.

RCC skrbi za implementacijo projektov z Vrha Berlinskega procesa v Tirani, kot so znižanje cen mobilnega podatkovnega gostovanja med Zahodnim Balkanom in EU, podpis sporazuma o priznavanju poklicnih kvalifikacij in potrditev regionalne skupne izjave o preprečevanju onesnaževanja s plastiko, vključno z morskimi odpadki.

Predvidena je udeležba predstavnikov RS na naslednjih srečanjih RCC:

Dogodek	Datum/kraj
Upravni odbor RCC – politični direktorji/nacionalni koordinatorji	14. marec 2024 – Sarajevo
Srečanje nacionalnih koordinatorjev in odbora za spremljanje Strategije 2030	marec 2024 – predvidoma Carigrad
Upravni odbor RCC – politični direktorji/ nacionalni koordinatorji	maj 2024 – Sarajevo
Ministrsko letno srečanje držav članic upravnega odbora	junij 2024 – Skopje
Upravni odbor RCC – politični direktorji/ nacionalni koordinatorji	oktober 2024 – Sarajevo

3. 1. 4. Srednjeevropska pobuda (SEP) - Central European Initiative (CEI)

RS s članstvom v SEP potrjuje svojo srednjeevropsko identiteto. Z akcijskim načrtom za obdobje 2023-2025 medsebojno sodelovanje in projekti SEP dobivajo širšo dimenzijo, zato si bo RS prizadevala za aktivnejšo vključitev v izvajanje projektov in sodelovanje z drugimi članicami pobude. Uveljavil se je vzajemni interes za sodelovanje med sekretariatom SEP v Trstu in podporno točko za Strategijo EU za jadransko-jonsko regijo (EUSAIR) v RS, ter stalnim sekretariatom Jadransko jonske pobude (JJP) v Anconi. Politični dialog se odvija skozi srečanja ministrov za zunanje zadeve, spomladi v predsedujoči državi in neformalno ob robu zasedanja Generalne skupščine OZN jeseni v New Yorku. Od februarja 2023 so države članice in sekretariat SEP vključene v humanitarno pomoč Ukrajini, z jasnim stališčem o zamrznitvi članskega statusa Belorusije in obsodbi agresije Rusije na Ukrajino.

Vsakokratno predsedovanje se zaključi z vrhom predsednikov vlad držav članic. SEP trenutno predseduje Albanija.

Z deklaracijo ministrskega srečanja v Kišinjevu je bila potrjena Konvencija za krepitev SEP. V tem okviru deluje delovna skupina, sestavljena in dveh članov parlamenta in enega predstavnika vlade, ki bo svoje delo zaključila konec maja s sprejemom zaključnega dokumenta.

Predvidena je udeležba predstavnikov RS na naslednjih srečanjih SEP (končni program dogodkov za leto 2024 še ni sprejet):

Dogodek	Datum/kraj
Sestanki odbora nacionalnih koordinatorjev in delovne skupine za krepitev SEP	12. februar 2024 – Trst april 2024 – London/Bruselj maj 2024 – Rim junij 2024 – Tirana oktober 2024 – Tirana december 2024 – Tirana (Vrh)
Sestanek parlamentarnih odborov SEP	maj 2024 – Tirana
Sestanek ministrov za zunanje zadeve držav članic SEP	junij 2024 – Tirana
Neformalno srečanje zunanjih ministrov držav članic SEP	september 2024 – New York
Parlamentarna skupščina SEP	november 2024 – Tirana
Vrh predsednikov držav/vlad držav članic SEP	november/december 2024 – Tirana

3. 1. 5. Jadransko jonska pobuda (JJP) – Adriatic Ionian Initiative (All)

Temeljni cilj JJP v okviru jadransko-jonske regije je spodbujanje trajnostne gospodarske in socialne blaginje ter krepitev privlačnosti, konkurenčnosti in povezljivosti regije. Hkrati je v ospredju skrb za sonaravni razvoj zaledja ter obalnih in morskih ekosistemov, s poudarkom na zdravju. Izhajajoč iz prizadevanj mednarodne skupnosti je namen pobude spodbujanje politične in gospodarske stabilnosti kot trdnega temelja za proces evropske integracije držav Zahodnega Balkana.

Države članice JJP povezuje skupen življenjski prostor, ki se razprostira okoli Jadranskega in Jonskega morja. To je prostor, ki je teritorialno povezan in tako močno soodvisen, da potrebuje skupno skrb in usklajeno ukrepanje. Do 31. maja 2024 pobudi predseduje Hrvaška, s 1. junijem 2024 pa enoletno predsedovanje prevzema Grčija.

Predvidena je udeležba predstavnikov RS na naslednjih srečanjih JJP:

Dogodek	Datum/kraj
Sestanek visokih predstavnikov JJP	februar 2024 – Zagreb maj 2024 – Zagreb oktober, december 2024 – Atene
Konferenca predsednikov parlamentov držav članic JJP	maj 2024 – Zagreb
Ministrski svet držav članic JJP	maj 2024 – Split/Zagreb

3. 2. Brdo-Brijuni proces

RS bo še naprej krepila in razvijala sodelovanje med državami EU in Zahodnega Balkana v okviru Brdo-Brijuni procesa ob udeležbi predstavnikov vseh držav v regiji, saj prispeva k dialogu o ključnih vprašanjih, ki so v skupnem interesu, krepí evropsko perspektivo celotne regije in napredek na področju reform ter odgovornost za stabilnost in razvoj držav Zahodnega Balkana. Zadnji Vrh Brdo-

Brijuni procesa je potekal septembra 2023 v Skopju. Na pobudo RS so na srečanju posebno pozornost namenili podnebnim spremembam in izzivom, s katerimi se soočajo mladi v regiji, predvsem problematiki bega možganov. Ključni steber procesa še naprej ostaja proces približevanja držav članic regije Zahodnega Balkana Evropski uniji in nujnost njegove pospešitve.

V letu 2024 je načrtovan Vrh voditeljev Brdo-Brijuni procesa v Črni gori.

3. 3. Berlinski proces

RS je članica Berlinskega procesa od njegove ustanovitve leta 2014. Zadnji Vrh je potekal oktobra 2023 v Tirani. Voditelji držav Zahodnega Balkana so na Vrhu podpisali sporazum o priznavanju poklicnih kvalifikacij za medicinske sestre, babice, veterinarje in farmacevte, ki prispeva k implementaciji skupnega regionalnega trga. Sprejetih je bilo tudi več izjav - o preprečevanju onesnaževanja s plastiko, vključno z morskimi odpadki, o enotnem evropskem plačilnem območju (SEPA), o pobudi Wifi za Zahodni Balkan, o ustanovitvi opazovalnega urada za konvergenco na Zahodnem Balkanu, o olajševanju trgovine in prometa ter o nameri voditeljev šestih držav Zahodnega Balkana in Zvezne republike Nemčije o regionalnem podnebnem partnerstvu. Na Vrhu Berlinskega procesa je predsednica Pirc Musar s francosko državno ministrico za Evropo Laurence Boone in črnogorskim predsednikom vlade Dritanom Abazovićem podpisala Sporazum o ustanovitvi Centra za kibernetiko na Zahodnem Balkanu (WB3C). Poleg tega je bil ob robu Vrha uradno odprt College of Europe v Tirani.

Naslednji Vrh Berlinskega procesa bo predvidoma potekal v drugi polovici leta 2024 v Nemčiji.

3. 4. Makroregionalne strategije EU

RS bo z državami Zahodnega Balkana še naprej tesno sodelovala v okviru Strategije EU za podonavsko regijo (EUSDR) in Strategije EU za jadransko-jonsko regijo (EUSAIR). Znotraj EUSDR sodelujejo tri države Zahodnega Balkana (BiH, Črna gora in Srbija) in dve državi Vzhodnega partnerstva (Ukrajina in Moldavija), znotraj EUSAIR pa sodeluje pet držav Zahodnega Balkana (Albanija, BiH, Črna gora, Severna Makedonija in Srbija). RS pričakuje, da se bo sodelovanje znotraj makroregionalnih strategij še okrepilo, saj imajo sedaj vse države Zahodnega Balkana znotraj EUSAIR in EUSDR status kandidatke za članstvo v EU. Princip enakopravnosti sodelovanja znotraj makroregionalnih strategij omogoča, da lahko sodelujoče države izkoristijo ta okvir za pospešitev procesa približevanja kandidatki ter kot učno platformo za krepitev njihovih zmogljivosti.

V okviru EUSDR bo RS, kot pretekla predsedujoča, aktivno sodelovala v triu predsedstev s sedanjo predsedujočo Avstrijo in prihodnjo predsedujočo, BiH. Glede na to, da bo aktualno avstrijsko predsedstvo, podobno kot RS, dalo velik poudarek na zagotavljanju evropske perspektive za vse države kandidatke EU, bo RS pri tem podpirala nadaljevanje procesa krepitev kapacitet in aktivne udeležbe deležnikov v okviru EUSDR. Pri tem bo RS še posebej podpirala BiH v njenih pripravah na prevzem predsedovanja EUSDR v 2025.

V okviru EUSAIR bo RS še naprej sodelovala z vsemi državami kandidatkami, ki sodelujejo v tej Strategiji. Glede na to sprejeto revizijo Strategije bo RS zastopala stališče, da strukture EUSAIR nudijo podporo državam na njihovi poti proti EU. Tudi v okviru novega projekta EUSAIR Facility Point je v vseh aktivnostih predvidena podpora širitvenemu procesu. Tako EUSAIR Facility Point v sodelovanju s partnerji skrbi za vključenost tega področja in pripravlja predloge za obravnavo tega

področja v okviru vseh makroregionalnih procesov. V okviru EUSAIR Facility Point bo pripravljen načrt krepitve zmogljivosti, ki se bo osredotočal tudi na podporo širitvenemu procesu. Izvedena bo tudi študija, ki bo identificirala področja v pristopnem procesu, v katerih lahko državam kandidatkam sodelovanje v EUSAIR prinese dodano vrednost. Načrtovana je tudi priprava izvedbenega načrta aktivnosti in pričakovanih rezultatov, ki se bo ob podpori Facility Point izvajal v naslednjih letih.

RS si bo še naprej prizadevala za aktivno vključevanje mladih iz regije v EUSAIR. Skladno z odločitvijo Upravnega odbora EUSAIR se bo v letošnjem letu vzpostavil Svet mladih EUSAIR, ki predstavlja institucionalno vključevanje predstavnikov mlade generacije iz celotne regije. Proces vzpostavitve in podpora delovanja Svetu mladih EUSAIR bosta zagotovljena v okviru novega projekta EUSAIR Facility Point. Hkrati se bo RS še naprej zavzemala za ustvarjanje konkretnih priložnosti za mlade iz regije preko projekta tekmovanja v inovativnih podjetniških idejah mladih – EUSAIR POPRI, ki ga vodi Primorski tehnološki park.

3. 5. Krepitev gospodarskega sodelovanja

RS si bo v letu 2024 prizadevala nadalje krepiti bilateralno gospodarsko sodelovanje z državami Zahodnega Balkana, tako preko bilateralnih obiskov na visoki ravni, kot tudi v okviru prenosa znanja in konzultacij na področju gospodarske diplomacije. Pri tem bo, kot do sedaj, ravnala skladno z usmeritvami in načeli, katerim je zavezana v okviru EU in mednarodnega prava.

V letu 2024 diplomatsko-konzularna predstavništva RS v državah Zahodnega Balkana načrtujejo nadaljnje aktivnosti na področju krepitve dvostranskega gospodarskega sodelovanja.

Albanija

Veleposlaništvo RS v Tirani bo iskalo priložnosti za slovenska podjetja na prioritetnih področjih razvoja albanske vlade, nudilo pomoč slovenskim podjetjem pri prodoru na albanski trg in krepilo sodelovanje na področju turizma. Dogovorjena je podpora veliki naložbi iz RS, predvsem na področju šolanja ustreznih kadrov in vzpostavljanju standardov proizvodnje na ravni EU, preko ustreznih stikov z albanskimi institucijami in s pomočjo razvojnega sodelovanja. Veleposlaništvo si bo prizadevalo za sodelovanje Albanije kot partnerske države na Mednarodnem obrtnem sejmu v Celju. Vzdrževalo bo stike z novoimenovanim veleposlanikom Albanije v RS pri krepitvi in poglobljanju gospodarskega sodelovanja. Z novim častnim konzulom bo okrepilo sodelovanje v podporo gospodarskemu sodelovanju med državama. Nadaljevalo bo z aktivnostmi glede razvojnega sodelovanja, ki vključuje in krepí vezi s slovenskim gospodarstvom ter vzdrževalo sodelovanje s tujimi agencijami za razvojno sodelovanje, s ciljem vključevanja slovenskih deležnikov.

Bosna in Hercegovina

Veleposlaništvo RS v Sarajevu je izvedlo že tretji DiplomatSki, ki je bil uvrščen tudi v uradni program obeležitve 40. obletnice Zimskih olimpijskih iger v Sarajevu. Veleposlaništvo bo izvedlo nadaljnje aktivnosti, povezane z vinsko diplomacijo, s svetovnim dnevom čebel, promocijo sajenja medovitih rastlin; še naprej si bo prizadevalo za pomoč slovenskim podjetjem na trgu BiH, ki se srečujejo s težavami, ter za nadaljevanje sodelovanja in pomoč Združenju slovenskih podjetnikov BiH, ki načrtuje nove gospodarske dejavnosti.

Črna gora

Veleposlaništvo RS v Podgorici načrtuje organizacijo dogodka promocije slovenske gastronomske ponudbe in slovenskih vin, ob robu uradnega obiska predsednice Nataše Pirc Musar v Črni gori (april 2024) je predvidena organizacija slovensko-črnogorskega poslovnega foruma. V času

uradnega obiska predsednice Nataše Pirc Musar je predvidena tudi izvedba gospodarskih konzultacij na ravni generalnih direktorjev MZEZ za gospodarsko diplomacijo. V sodelovanju s slovenskim poslovnim klubom v Črni gori je načrtovana organizacija srečanja predstavnikov slovenskih podjetij v Črni gori ter črnogorskih podjetij, ki poslujejo z RS, z ministrom za finance Črne gore Vukovićem.

Severna Makedonija

Veleposlaništvo RS v Skopju načrtuje organizacijo poslovne konference, v sodelovanju z Inštitutom za strateške rešitve (ISR) iz Ljubljane. Ravno tako načrtuje srečanja podjetij s slovenskim kapitalom s posameznimi ministri makedonske vlade; srečanje in panelno razpravo s podjetji in predstavniki makedonskih institucij po oblikovanju nove makedonske vlade v drugi polovici leta.

Srbija

Veleposlaništvo RS v Beogradu načrtuje srečanja podjetij s slovenskim kapitalom s posameznimi ministri srbske vlade, nadaljnje izvajanje projektov razvojnega sodelovanja s poudarkom na varovanju okolja, okoljski dogodek s podjetji s slovenskim kapitalom in lokalnim partnerjem, obisk projektov slovenskih investorjev skupaj z resornim ministrom. Poleg tega bosta potekali promocija sodelovanja zagonskih ekosistemov (zelene tehnologije, IT, umetne inteligence, biotehnologije itd.) in promocija RS kot ciljne države za neposredne tuje investicije. Nadaljevalo se bo spodbujanje sodelovanja slovenskih podjetij pri izvedbi večjih infrastrukturnih projektov v Srbiji.

Sodelovanje na področju financ

Sodelovanje na področju davčnih in carinskih zadev

RS ima z vsemi državami Zahodnega Balkana sklenjeno konvencijo o izogibanju dvojnega obdavčevanja v zvezi z davki od dohodka in premoženja (KIDO). S sklenjenimi KIDO se tako že zagotavlja čezmejno gospodarsko oziroma investicijsko sodelovanje ter upravno sodelovanje med državami na tem področju. S pristopom držav Zahodnega Balkana (Albanije, BiH in Srbije) k Večstranski konvenciji o izvajanju z mednarodnimi davčnimi sporazumi povezanih ukrepov za preprečevanje zmanjševanja davčne osnove in preusmerjanja dobička (Večstranska konvencija) pa se zagotavlja preprečevanje zlorab bilateralnih davčnih konvencij. K pristopu k Večstranski konvenciji se tako spodbuja še preostale države Zahodnega Balkana, tj. Črna gora, Kosovo in Severno Makedonijo. Slednja je večstransko konvencijo leta 2020 že podpisala, zato se z njene strani pričakuje le še ratifikacija, medtem ko Črna gora in Kosovo Večstranske konvencije še nista podpisali.

V razmerju med RS in Črno goro se uporablja Konvencija med Vlado RS in Svetom ministrov Črne gore ter Srbije o izogibanju dvojnega obdavčevanja v zvezi z davki od dohodka in premoženja. Črna gora je zato v odnosu do RS predlagala sklenitev novega sporazuma o izogibanju dvojnega obdavčevanja dohodka in premoženja. Datum začetka pogajanj zaradi ovir, ki jih je povzročila pandemija covid-19, še ni bil dogovorjen in se pričakuje v bližnji prihodnosti. V odnosu do Črne gore se zato omenjena dvostranska konvencija ne bo prilagodila oziroma preoblikovala prek večstranske konvencije, je pa pristop Črne gore k Večstranski konvenciji lahko pomemben za njeno mrežo bilateralnih davčnih konvencij z drugimi državami.

Vse države Zahodnega Balkana, razen Kosova, so se do sedaj kot članice Vključujočega okvira OECD/G20 za BEPS (zmanjševanje davčne osnove in preusmerjanje dobička, v angl. Base Erosion and Profit Shifting – BEPS), zavezale k implementaciji ukrepov za preprečevanje BEPS. Z vidika zaveze k implementaciji omenjenih ukrepov bi bila koristna prizadevanja, da v prihodnosti tudi Kosovo postane član Vključujočega okvira.

Finančna uprava RS bo tudi v letu 2024 zagotavljala tehnično pomoč in sodelovala v aktivnostih mednarodnega razvojnega sodelovanja na Zahodnem Balkanu. Pobude in prošnje za tehnično pomoč, študijske obiske ter za sodelovanje v dvostranskih in mednarodnih projektih pomoči bo Finančna uprava zagotavljala v okviru svojih zmožnosti ter aktivno pomagala državam Zahodnega Balkana pri modernizaciji njihovih davčnih in carinskih sistemov ter pripravi na integracijo v EU.

Sodelovanje na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma

V letu 2024 se predvideva nadaljevanje izvajanja dvostranske tehnične pomoči Severni Makedoniji, s predvidenim poudarkom predstavitvi nove evropske zakonodaje, ko bo sprejet paket za preprečevanje pranja denarja (Anti-Money Laundering package – AML). Hkrati bo Urad za preprečevanje pranja denarja predstavil izkušnje v zvezi z pripravo nove nacionalne ocene tveganja in priprave na 6. krog ocenjevanja odbora MONEYVAL. Del projekta bo kot doslej namenjen tudi konkretnim zadevam s področja preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma ter izmenjavi medsebojnih izkušenj.

V primeru, da bi katera koli država Zahodnega Balkana izrazila željo oziroma potrebo po sodelovanju v letu 2024, bo Urad za preprečevanje pranja denarja pripravljen ponuditi vso razpoložljivo pomoč in podporo.

3. 6. Razvojno sodelovanje z državami Zahodnega Balkana

Finančna sredstva

Strategija mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči RS do leta 2030 predvideva, da bo RS v prihodnjem srednjeročnem obdobju na Zahodnem Balkanu še naprej sodelovala z vsemi državami partnericami, pri čemer bo v regijo usmerjala od 60 do 70 % bilateralne programske pomoči. V obdobju med 2018 in 2022 je ta znašala v povprečju 6,7 mio EUR letno, za Zahodni Balkan torej med 4,0 in 4,7 mio EUR. Poseben poudarek bo RS tudi v letu 2024 namenila (so)financiranju projektov v programskih državah, Črni gori in Severni Makedoniji. Nato si bo prizadevala za postopno zniževanje deleža dvostranske programske pomoči za regijo Zahodnega Balkana na raven do 50 %. V 2022 je bil ta delež skoraj 60 % (zadnje leto, za katerega so na voljo podatki na ravni države). Časovnica povečevanja deleža dvostranske programske pomoči drugim prednostnim geografskim območjem bo sorazmerna z napredkom držav Zahodnega Balkana na poti v članjevanja v EU.

V skladu z Resolucijo o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarne pomoči bo RS svoje aktivnosti na Zahodnem Balkanu osredotočala na razvoj programov in projektov v skladu s prednostnimi vsebinskimi področji, s poudarkom na približevanju regije evropskim integracijam. Slovenske aktivnosti bodo prispevale k trajnostnemu razvoju partnerskih držav v gospodarski, družbeni in okoljski razsežnosti ter k stabilnosti v regiji.

Mednarodno razvojno sodelovanje z državami regije poteka na podlagi podpisanih sporazumov o razvojnem sodelovanju.

V letu 2024 se bo nadaljevalo izvajanje razvojnih projektov ter projektov dvostranske tehnične pomoči. Poudarki bodo na krepitvi civilne družbe, sodelovanju na področju zdravstva, urejenih in varnih migracij ter štipendiranju in oprostitvi šolnin za državljane držav Zahodnega Balkana, ki se izvajajo v skladu s podpisanimi bilateralnimi sporazumi.

Projekte izvajajo resorna ministrstva in izvajalske ustanove: Center za evropsko prihodnost (CEP), ITF Ustanova za krepitev človekove varnosti, Center za mednarodno sodelovanje in razvoj (CMSR), razvojne in humanitarne nevladne organizacije (NVO) ter slovenske univerze. Pomemben

partner RS na Zahodnem Balkanu je tudi mednarodna organizacija Center za razvoj financ (CEF), ki izvaja projekte izobraževanja notranjih revizorjev in računovodij v javnem sektorju ter seminarje in delavnice s področja upravljanja javnih financ, centralnega bančništva in izvajanja reform.

Posebna pozornost bo namenjena vključevanju slovenskih gospodarskih subjektov v projekte mednarodnega razvojnega sodelovanja, ki lahko pomembno prispevajo k doseganju ciljev trajnostnega razvoja v partnerskih državah. Zasebni sektor je vključen tudi v triletno projekte nevladnih organizacij na Zahodnem Balkanu.

RS bo nadaljevala z izvajanjem projektov z drugimi državami donatorkami in ostaja odprta za krepitev tovrstnega sodelovanja pri skupnih razvojnih projektih v državah Zahodnega Balkana.

V letu 2024 se bo nadaljevala podpora aktivnostim tehnične pomoči pri pogajalskih poglavjih pri približevanju evropskim integracijam, projektom nevladnih organizacij v obdobju 2023-2025, ki so bili izbrani na javnem razpisu, podporo nevladnim organizacijam v okviru vsakoletnega poziva za sofinanciranje projektov nevladnih organizacij, ki jih že sofinancira Evropska komisija ter projektom preko ustanov CEP, ITF, CMSR ter mednarodne organizacije CEF.

Tehnična pomoč

Nadaljevala se bo pomoč slovenskih strokovnjakov pri približevanju evropskim integracijam. Načrtovana sredstva so v višini 140.000 EUR.

Nevladne organizacije: Nadaljevalo se bo z izvajanjem triletnih (2023-2025) projektov nevladnih organizacij v Albaniji (Društvo FER), BiH (Kulturno izobraževalno društvo PiNA), Srbiji (Slovenska karitas), Črni gori (Zavod Krog) in Severni Makedonij (Humanitarno društvo ADRA), ki so bili izbrani na javnem razpisu za nevladne organizacije.

Center za razvoj financ (CEF)

S sredstvi MZEZ se bosta v 2024 nadaljevala triletna regionalna projekta CEF na področju učinkovitega upravljanja javnega premoženja države in na področju upravljanja domačih prihodkov za trajnostni razvoj ter projekt izobraževanja računovodij v javnem sektorju na drugi stopnji v Severni Makedoniji. CEF bo nadaljeval tudi z izvajanjem dvoletnega projekta izobraževanje notranjih revizorjev v javnem sektorju v Albaniji na 1. stopnji.

Glavni poudarki delovanja CEF na področju Zahodnega Balkana v letu 2024 bodo: usposabljanje na področju upravljanja javnih financ, centralnega bančništva, vodenja za upravljanje reform in ekosistemov učenja in znanja. Naslovljene bodo pereče teme, kot so zelene finance, enakost med spoloma, beg možganov in zaposlovanje mladih v javnem sektorju, uvajanje novih tehnologij in digitalizacija ter kibernetska varnost. Usposabljanja bodo del naslednjih projektov:

Projekti CEF, ki se financirajo iz sredstev Slovenije v okviru mednarodnega razvojnega sodelovanja:

1. Pričetek projekta 'Empowered Accountants and Auditors for Accountable Public Sector (EAPS)' (2024–2027), ki ga delno financira Ministrstvo za finance RS in ki obravnava strokovni razvoj računovodij in revizorjev javnega sektorja ter usposabljanje na področju boja proti korupciji, upravljanje javnega premoženja.
2. Pričetek projekta 'Developing Efficient and Resilient Tax Institution' (2024-2027), ki ga v letu 2024 delno financira Ministrstvo za finance RS. Glavni cilj je prispevati k povečanju javnih prihodkov v državah upravičenkah.
3. Nadaljevanje projekta 'Strengthening Capacities in Providing a Sound, Resilient and Developed Macroeconomic and Financial Environment in South East Europe (MFE)'. Glavni cilj je zagotoviti finančno stabilnost s poudarkom na kibernetski varnosti,

preprečevanju pranja denarja in vključevanju podnebnih tveganj ob hkratni podpori makrobonitetnih politik s testi izjemnih situacij. Projekt je namenjen uslužbencem centralnih bank v regiji in ga sofinancira Banka Slovenije.

4. Zaključek projekta usposabljanja revizorjev javnega sektorja za pridobitev mednarodnega certifikata (TIAPS) v Albaniji. Projekt podpira tudi razvoj sistemov, procesov in infrastrukture za samostojno izvajanje programa usposabljanja TIAPS v prihodnosti. Projekt financira MZEZ RS.
5. Zaključek projekta Upravljanje domačih prihodkov za trajnostni razvoj 'Domestic Revenue Mobilization', ki ga financirata MZEZ RS ter Ministrstvo za finance Nizozemske.
6. Zaključek projekta 'Efficient Public Sector Asset Management (EPSAM)', ki ga financira MZEZ RS. Cilj projekta je z izobraževanjem javnih uslužbencev prispevati k boljšemu upravljanju stvarnega premoženja, ki so del reform javnega sektorja.

Projekti CEF, ki jih financira EU:

1. Nadaljevanje projekta 'Structural Reforms Better Integrated Within Fiscal Frameworks' (FISR2). Namen projekta je sistematsko okrepiti vključevanje strukturnih reform znotraj fiskalnih okvirov programa gospodarskih reform. Usposabljanja so organizirana za javne uslužbenke na operativnem nivoju, kot tudi za visoke predstavnike ministrstev za finance in resornih ministrstev.
2. Nadaljevanje projekta 'WeLead' (2023-2026), ki podpira razvoj strokovnega znanja in vodstvene veščine mladih javnih uslužbencev Zahodnega Balkana (starih 35 let ali manj) na ključnih področjih pristopnih procesov k EU ter reform javne uprave.
3. Nadaljevanje projekta 'Support to Coordination, Monitoring and Reporting on Public Administration Reform Strategy and Public Financial Management Reform Programme 2022-2026'. Projekt podpira spremljanje, usklajevanje in poročanje o strategiji reforme za javno upravo in programu reform upravljanja javnih financ na vseh ravneh.
4. Nadaljevanje projekta 'Supporting Public Internal Control Systems in South East Europe' Cilj le tega je nadaljevanje krepitve javnih sistemov notranje kontrole in revizije v skladu z mednarodnimi standardi in dobrimi praksami.

Center za mednarodno sodelovanje in razvoj (CMSR)

S sredstvi MZEZ se bosta v izvedbi CMSR v 2024 nadaljevala tudi dva infrastrukturna projekta, in sicer projekt 'Izgradnja deponije gradbenih odpadkov v Občini Žabljak', Črna gora, in projekt 'Čiščenje odpadnih voda v povodju Dojranskega jezera', Severna Makedonija.

V 2024 je načrtovan podpis pogodbe in začetek izvajanja treh infrastrukturnih projektov, in sicer projekt 'Izboljšanje energetske učinkovitosti v javnih zgradbah' v Aracinovem, Severna Makedonija, projekt 'Vzpostavitev kompostne sheme v občini Kamenica' na Kosovu ter projekt 'Izgradnja bioplinke elektrarne na odlagališču komunalnih odpadkov Možura' v Baru, Črna gora.

Preko CMSR se bo v letu 2024 nadaljevalo izvajanje mednarodnega razvojnega sodelovanja na Zahodnem Balkanu na podlagi pogodb, sklenjenih z MZEZ, Ministrstvom za finance in Ministrstvom za gospodarstvo, turizem in šport. CMSR bo v prvih mesecih leta 2024 pripravil nov Program CMSR za izvajanje mednarodnega razvojnega sodelovanja v letih 2024 in 2025, na podlagi katerega se bodo v skladu z razpoložljivimi sredstvi po posameznih ministrstvih predvidoma sklepale nove pogodbe z MZEZ, Ministrstvom za finance, Ministrstvom za gospodarstvo, turizem in šport in Ministrstvom za okolje in prostor.

Projekti v izvajanju, katerih financiranje se bo po pogodbah sklenjenih med CMSR in Ministrstvom za finance nadaljevalo tudi v letu 2024:

- BiH: Izgradnja čistilne naprave na območju Bjelašnice in Igmana, Vzpostavitev trajnostne oskrbe z vodo v Gradiški, Sanacija kontaminiranih lokacij v Poslovni coni Banja Luka, Izgradnja vodovodnega omrežja v naselju Žitomislići;
- Črna gora: Revizija strategije ekoremediacij v Črni gori;
- Severna Makedonija: Izgradnja hidroelektrarne B na jezu Kneževo, Zmanjšanje vodnih izgub v občini Kočani, Energetska prenova vrtca in okoljsko ozaveščanje najmlajših v občini Štip, Postavitev solarnih panelov v Krivi Palanki;
- Srbija: Rekonstrukcija javne razsvetljave v mestu Vrnjačka Banja.

Center za evropsko prihodnost (CEP)

CEP bo v 2024 nadaljeval z izvajanjem projektov 'Pomoč pri poglavju 24 - finančne preiskave' v Severni Makedoniji, regionalnega projekta 'Krepitev družbene odpornosti v boju proti tujim dezinformacijam v šestih državah Zahodnega Balkana' in projekta 'Krepitev zmogljivosti upravljanja patrulj' v Srbiji.

ITF Ustanova za krepitev človekove varnosti

S sredstvi MZEZ bo ITF nadaljeval z izvajanjem projektov na področju protiminskega delovanja v BiH in čebelarjenja za invalidne osebe z namenom opolnomočenja žrtev min iz BiH.

Razvojni sklad

V letu 2024 bodo ponovno razpisana sredstva za projekte mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči za diplomatska predstavništva in konzulate RS, tudi na Zahodnem Balkanu. Dve prednostni vsebinski področji tudi v letu 2024 ostajata varovanje okolja in enakost spolov, kar omogoča nadgradnjo že izvedenih projektov in aktivnosti v letu 2023. Posamezni projekti bodo financirani predvidoma v višini do 30.000 EUR. Skupna načrtovana sredstva Razvojnega sklada so v višini 300.000 EUR.

Skrbniški sklad za Ekonomsko odpornost

Evropska investicijska banka (EIB) je konec leta 2016 ustanovila Skrbniški sklad za ekonomsko odpornost. RS je skupaj z ostalimi državami donatorkami vplačala skupno 112,45 mio EUR. Do konca leta 2023 je ostalo nealociranih še 2 mio EUR. EIB pripravlja podlage za porabo teh sredstev za financiranje enega dodatnega projekta na Zahodnem Balkanu in sicer projekta izgradnje socialnih stanovanj v Albaniji v višini do 1,5 mio EUR.

3. 7. Dejavnosti na področju obrambe

Dvostransko sodelovanje

Albanija

Za leto 2024 ni predvidenega programa dvostranskega sodelovanja. Pričakovano je sodelovanje v okviru regionalnih pobud, načrtovan je tudi uradni obisk ministra za obrambo RS v Albaniji.

Bosna in Hercegovina

Program dvostranskega sodelovanja za leto 2024 je usklajen in čaka na podpis na BiH strani. Vključuje 23 aktivnosti. Poudarek je na sodelovanju med ministrstvom za obrambo in oboroženimi silami BiH, predvsem v obliki skupnega izobraževanja in usposabljanja ter prenosa znanj in izkušenj s specifičnih področij operativnega delovanja, usposabljanja usmerjevalcev združenega ognja, vzdrževanja smodnikov in streliva ter sodelovanja na vajah. Načrtovan je tudi obisk ministra za obrambo BiH v RS in izvedba obrambnih konzultacij generalnih direktorjev Direktoratov za obrambno politiko. V okviru realizacije projekta vezanega na Paket izgradnje obrambnih

zmogljivosti za BiH so predvidena usposabljanja pripadnikov enote Vojaške policije BiH glede na izražen interes oziroma njihove potrebe. Predvideno je tudi nadaljevanje projekta civilno-vojaškega sodelovanja – opremljanje Mladinskega centra v Prijedoru.

Črna gora

Program dvostranskega sodelovanja za leto 2024 je v končnem usklajevanju. Obsega 21 aktivnosti in zajema različna področja sodelovanja, predvsem aktivnosti izobraževanja, usposabljanja in vaj, prenosa in izmenjave izkušenj s področja kriznega upravljanja, kadrovskih zadev in inšpektoratov za obrambo. Načrtovan je tudi uradni obisk ministra za obrambo Črne gore v RS in izvedba obrambnih konzultacij generalnih direktorjev Direktoratov za obrambno politiko. Slovenska vojska bo še naprej podpirala črnogorsko stran pri vzpostavitvi lastnih zmogljivosti usmerjevalcev združenih ognjev. Državi bosta nadaljevali s sodelovanjem v okviru skupnega kontingenta v Okrepljeni prednji prisotnosti Nata v Latviji.

Severna Makedonija

Program dvostranskega sodelovanja za leto 2024 je usklajen in čaka na podpis na makedonski strani. Vključuje 24 aktivnosti. Nadaljevale se bodo aktivnosti usmerjene v skupna usposabljanja in vaje ter izmenjava izkušenj na različnih obrambno-varnostnih področjih. Predvidena je izvedba obrambnih konzultacij generalnih direktorjev Direktoratov za obrambno politiko. Slovenski obrambni svetovalec, ki deluje v Skopju z namenom pomoči Severni Makedoniji pri institucionalnih prilagoditvah Severne Makedonije po vstopu v zvezo NATO, zaključuje mandat junija 2024. Ministrstvo za obrambo v nadaljevanju načrtuje napotitev rezidenčnega obrambnega atašeya v Skopje.

Kosovo

Za leto 2024 ni predvidenega programa dvostranskega sodelovanja. Medsebojne aktivnosti in sodelovanje se bodo izvajali na podlagi posamičnih vabil.

Srbija

Načrt programa dvostranskega sodelovanja za leto 2024 je v zadnjem usklajevanju na srbski strani. Področja sodelovanja se pretežno nanašajo na usposabljanja, izmenjave vojaškega arhivskega gradiva in logistike. Načrtovan je tudi uradni obisk ministra za obrambo Srbije v RS in izvedba obrambnih konzultacij generalnih direktorjev Direktoratov za obrambno politiko. Predvideno je sodelovanje s Centrom za mirovne operacije Generalštaba Vojske Srbije, saj obstaja obojestranski interes za izmenjavo predavateljev/inštruktorjev in izmenjavo izkušenj glede organiziranja tečajev/usposabljanj. Sredi leta bo izvedena redna menjava slovenskega rezidenčnega obrambnega atašeya v Srbiji.

Mednarodne operacije in misije

Zahodni Balkan ostaja strateško pomembna regija za RS, kjer bo delovala glavna napoteni obrambnih zmogljivosti v mednarodnih operacijah in misijah (druga strateška smer je na zavezniškem vzhodnem krilu). V letu 2024 bo RS svoj prispevek ustrezno prilagodila varnostnim in splošnim razmeram na območju delovanja, razpoložljivim virom in zmogljivostim ter ostalim mednarodnim obveznostim Slovenske vojske. Ministrstvo za obrambo namerava dodatno okrepiti prisotnost v mednarodnih operacijah in misijah na Zahodnem Balkanu, tako v operaciji EU v BiH (European Union Force BiH – EUFOR Althea) kot v operaciji Nata na Kosovu (Kosovo Force – KFOR). Ob tem načrtuje ohranjanje prisotnosti v misiji OZN na Kosovu (United Nations Mission in Kosovo – UNMIK) ter v zavezniških povezovalno-svetovalnih strukturah na Zahodnem Balkanu, in sicer v Natovem poveljstvu v Sarajevu ter Natovi vojaški pisarni za povezavo v Beogradu. V luči prizadevanj za krepitev miru in varnosti v BiH in na Kosovu je v 2024 ponovno predvideno izvajanje projektov civilno-vojaškega sodelovanja, skupaj s civilnimi funkcionalnimi strokovnjaki. V letih 2024 in 2025 se na območju izvajanja projekta v okviru Paketa izgradnje obrambnih zmogljivosti za BiH

– vzpostavitev obrambnih zmogljivosti BiH (Defence Capacity Building – DCB), v okviru celovitega pristopa k mednarodnim operacijam in misijam načrtuje tudi projekt s področja varnosti v cestnem prometu ter projekt mednarodnega razvojnega sodelovanja Rdečega križa RS 'Prva pomoč – povsod in za vsakogar', kjer se načrtuje širitev aktivnosti projekta na območje Občine Gradiška ter na območje Sarajeva. V začetku 2024 je predviden skupni obisk ministrov za obrambo RS, Črne gore in Severne Makedonije v Latviji, kjer bodo obiskali pripadnike tamkajšnje Natove misije. Glede na izražen interes Črne gore se bodo v 2024 nadaljevali pogovori in usklajevanja glede možnosti vključitve njihovih pripadnikov v slovenski kontingent EU misije v Ukrajini (EU Military Assistance Mission in support of Ukraine – EUMAM).

Večstransko sodelovanje v okviru regionalnih pobud

Predstavniki Ministrstva za obrambo in pripadniki Slovenske vojske bodo tudi v letu 2024 aktivno sodelovali v večstranskih obrambnih in vojaških pobudah, ki so usmerjene na območje Zahodnega Balkana oz. jugovzhodne Evrope (A-5, BMTF, CEDC, SEDM) ter si tudi v okviru drugih pobud (MLF) prizadevale za vključevanje držav Zahodnega Balkana.

Jadranska listina (A-5)

RS bo nadaljevala z udeležbo na srečanjih A-5 na podlagi vabil predsedujoče države. Sporočala bo, da ostaja zavezana stabilnosti in varnosti v regiji, tudi s svojo prisotnostjo v KFOR in EUFOR Althea. RS bo izražala podporo tesnemu angažmaju EU in Nata v regiji. Izpostavljala bo potrebo po sodelovanju in kompromisu ter reformah v regiji. Poudarjala bo tudi pomen NATO – EU sodelovanja v regiji na področju krepitve odpornosti, opozarjala na vlogo tretjih akterjev in kibernetско-hibridne grožnje ter dezinformacije.

Večstransko sodelovanje v okviru NATO in EU

RS si bo v okviru Nata in EU še naprej prizadevala, da Zahodni Balkan ostaja visoko na agendi, ter obenem tudi aktivno prispevala k izpostavljanju aktualnih zadev, upoštevajoč strateški koncept Nata in odločitve vrha v Vilni 2023, predvsem uresničevanja zadolžitve iz Paketa prilagojene pomoči Bosni in Hercegovini.

Aktivno bo sodelovala pri implementaciji vzpostavitve obrambnih zmogljivosti (Defence Capacity Building – DCB) BiH, ki prispeva h krepitvi odpornosti BiH in njene sposobnosti odzivanja na potencialne grožnje in izzive v luči spremenjenega varnostnega okolja v Evropi. DCB obsega 12 projektov, od tega jih je 9 vezanih na obrambno in 3 na varnostno področje. RS kot vodilna država projekta Vojaške policije (VP) v okviru paketa DCB za BiH v letu 2024 načrtuje nabavo, uvedbo v uporabo ter na dolgi rok tudi vzdrževanje štirih specialnih vozil za vod VP. V okviru EU bo Ministrstvo za obrambo še naprej predlagalo oziroma podpiralo projekte Zahodnega Balkana, ki bi lahko bili financirani s strani Evropskega mirovnega instrumenta, saj je Ministrstvo zavezanio k nadaljnji krepitvi skupnega dela na področju varnosti in obrambe z državami na Zahodnem Balkanu.

3. 8. Sodelovanje na področju zaščite in reševanja

Albanija

V 2024 je predviden podpis dvostranskega sporazuma med Vlado RS in Svetom ministrov Republike Albanije o sodelovanju pri varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami. Sporazum bo podpisan ob prihodnjem dvostranskem srečanju ministrov za obrambo v 2024.

Aktivnosti bodo potekale v okviru Pobude za pripravljenost na nesreče in njihovo preprečevanje za jugovzhodno Evropo (Disaster Preparedness and Prevention Initiative for South Eastern Europe – DPPI SEE) in EU projektov.

Bosna in Hercegovina, Črna gora, Severna Makedonija, Srbija

Aktivnosti bodo potekale v okviru DPPI SEE in EU projektov.

Kosovo

Nadaljevalo se bo sodelovanje Mednarodnim izobraževalnim centrom za iskanje in reševanje Kosovo (Kosovo Search and Rescue International Training Centre). Aktivnosti bodo potekale tudi v okviru EU projektov.

Regionalno sodelovanje

Pobuda za pripravljenost na nesreče in njihovo preprečevanje za Jugovzhodno Evropo (DPPI SEE)

Uprava RS za zaščito in reševanje si bo prizadevala za delovanje pobude DPPI SEE ter uresničevanje zastavljenih prioritet za leto 2024. V Srbiji in BiH bosta izvedena redna sestanka generalnih direktorjev članic pobude. Izveden bo program usposabljanja za varstvo pred nesrečami za leto 2024. Spomladi 2024 bodo potekale volitve za novo vodjo sekretariata DPPI SEE. Predstavniki držav članic pobude DPPI SEE bodo povabljeni na Bogatajeve dneve zaščite in reševanja, ki bodo potekali maja 2024.

V skladu z Memorandumom o soglasju za institucionalni okvir bo Uprava RS za zaščito in reševanje za delovanje pobude DPPI SEE v letu 2023 kot letni prispevek namenila 25.000 EUR.

Sodelovanje v okviru EU

Projekt Podpora EU varstvu pred poplavami in požari v naravnem okolju na Zahodnem Balkanu in v Turčiji (IPA FLOODS & FOREST FIRES)

Države upravičenke projekta so Albanija, BiH, Črna gora, Kosovo, Severna Makedonija, Srbija in Turčija. V konzorciju za izvedbo projekta Uprava RS za zaščito in reševanje sodeluje z italijanskim Oddelkom za civilno zaščito (vodilni partner), italijansko raziskovalno agencijo CIMA, švedsko Agencijo za zaščito in pripravljenost ter romunskim Generalnim inšpektoratom za izredne situacije. Splošni cilj programa IPA FLOODS & FOREST FIRES je spodbujati regionalno sodelovanje in izmenjavo dobrih praks, z namenom približevanja zakonodaje držav upravičenk pravnemu redu EU ter postopnemu vključevanju v mehanizem Unije na področju civilne zaščite.

Aktivnosti IPA FLOODS & FOREST FIRES v 2024

- Januar – februar: operativna usposabljanja gasilcev iz Albanije, Črne gore in Kosova za gašenje požarov v naravnem okolju;
- 18. – 24. marec 2024: štabna in praktična vaja v Severni Makedoniji.

Sodelovanje v mednarodnih reševalnih intervencijah ob večjih naravnih in drugih nesrečah na območju Zahodnega Balkana

RS si bo tudi v letu 2024 prizadevala za nudenje učinkovite mednarodne reševalne pomoči ob večjih nesrečah na Zahodnem Balkanu, glede na svoje zmogljivosti in skladno z vsakokratnim sklepom Vlade RS.

Donacija Mednarodni ustanovi – Fundaciji za razminiranje in pomoč žrtvam min

V skladu s sklepom Vlade RS bo Uprava RS za zaščito in reševanje v letu 2024 namenila finančna sredstva v višini 236.000 evrov Mednarodni ustanovi – Fundaciji za razminiranje in pomoč žrtvam min, ki del aktivnosti izvaja tudi na območju Zahodnega Balkana.

3. 9. Sodelovanje na področju notranjih zadev

Ministrstvo za notranje zadeve bo z državami Zahodnega Balkana še naprej sodelovalo skladno s sprejetimi Smernicami za delovanje RS do Zahodnega Balkana in sprejetimi strokovnimi prioritetami, pri tem pa bo upoštevalo tudi širitveno strategijo EU za Zahodni Balkan. V njej sta področji varnosti in migracij postavljeni kot prioritetni področji, takoj za vladavino prava. Vse pobude in aktivnosti, ki jih bo Ministrstvo za notranje zadeve izvajalo v okviru sodelovanja z državami regije, bodo predhodno usklajene z državami prejemnicami pomoči.

Aktivnosti bodo potekale predvsem v okviru Brdo procesa in bilateralnega sodelovanja s posameznimi državami regije. Ministrstvo bo nadaljevalo aktivnosti pri projektih Instrumenta za predpristopno pomoč (IPA) in izbranih projektih mednarodne razvojne pomoči RS, ki jih koordinira CEP ter z napotitvami policistov v mednarodne civilne misije in napotitvami policistov v okviru Evropske agencije za mejno in obalno stražo (Frontex).

Brdo proces

Ministrstvo za notranje zadeve v 2024 načrtuje organizacijo dvanajstega neformalnega srečanja ministrov za notranje zadeve Brdo procesa in nadaljevanje aktivnosti, ki potekajo na podlagi sklepov prejšnjih srečanj. Ministrsko srečanje bo potekalo 21. in 22. marca na Brdu pri Kranju. Aktivnosti se bodo predvidoma osredotočale na področja boja proti tihotapljenju migrantov, upravljanja meja, omogočanja uspešnega vračanja nezakonitih migrantov v tretje države in zagotavljanja visoke stopnje notranje varnosti v posameznih državah in v celotni regiji.

Sodelovanje v mednarodnih civilnih misijah in operativnih aktivnostih agencije Frontex

Ministrstvo za notranje zadeve in policija bosta nadaljevala z napotitvami policistov v mednarodne civilne misije skladno s Strategijo sodelovanja RS v mednarodnih operacijah in misijah ter Nacionalnim izvedbenim načrtom RS za razvoj civilnih zmogljivosti mednarodnega kriznega upravljanja. Napotitve v misiji UNMIK Kosovo in EULEX Kosovo se bodo nadaljevale tudi v letu 2024, v okviru možnosti ter aktualnih varnostno političnih sprememb. Mandat misije EULEX Kosovo je podaljšan do junija 2025.

V letu 2024 bo 18 policistov dolgoročno napotenih v operativne aktivnosti Frontex z namenom, da zamenjajo trenutno napotene policiste.

Drugo regijsko sodelovanje na področju notranjih zadev bo v 2024 potekalo v okviru formalnih in neformalnih iniciativ ter mednarodnih inštitucij. Ministrstvo za notranje zadeve bo nadaljevalo z aktivnim sodelovanjem v okviru dejavnosti, ki izhajajo iz Konvencije o policijskem sodelovanju v Jugovzhodni Evropi, s posebnim poudarkom na predsedovanju v prvem polletju 2024.

V letu 2024 bo Ministrstvo za notranje zadeve nadaljevalo sodelovanje z Mednarodnim centrom za razvoj migracijske politike, tako v okviru mreže koordinatorjev za boj proti trgovini z ljudmi Jugovzhodne Evrope kot tudi v okviru Praškega in Budimpeštanskega procesa, ki kot regionalna procesa vključujeta tudi države Zahodnega Balkana. Ministrstvo bo na ta način krepilo sodelovanje s partnerskimi državami na ministrskem in operativnem nivoju.

Ministrstvo bo sodelovalo v okviru projekta Podpora EU v boju proti tihotapljenju migrantov in trgovini z ljudmi. Aktivnosti bodo usmerjene predvsem v podporo delovanju neformalne mreže nacionalnih koordinatorjev za boj proti trgovini z ljudmi Jugovzhodne Evrope in izgradnje kapacitet na področju boja proti tihotapljenju migrantov in trgovini z ljudmi.

Bilateralno sodelovanje je za Ministrstvo za notranje zadeve in policijo zelo pomembna in učinkovita oblika sodelovanja z državami iz regije. Posebna pozornost bo namenjena projektom s področja migracij in azila ter prenosu znanj in izkušenj na področju dela policije.

Ministrstvo v 2024 načrtuje ministrska srečanja z vsemi državami Zahodnega Balkana. Policijski atašeji bodo tudi v 2024 napoteni v BiH, Severno Makedonijo in Srbijo, načrtovana je širitev mreže policijskih atašejev v Albanijo in Črno goro.

Sodelovanje strokovnjakov Ministrstva in policije bo, na podlagi izraženega interesa posameznih držav, tudi v prihodnje vezano predvsem na aktivnosti za izpolnjevanje pogojev iz 24. poglavja, tako na področju boja proti organiziranemu kriminalu kot na področju migracij in azila.

3. 10. Sodelovanje na področju infrastrukture

Bilateralno sodelovanje s Srbijo

Na strokovnem nivoju se bo v letu 2024 nadaljevalo bilateralno sodelovanje s Srbijo, predvsem v vlogi koordinatorjev 14 držav Podonavske regije na področju kopenskega in letalskega prometa. Predvidenih je več sestankov in skupnih dogodkov na operativnem nivoju na področju železniškega, cestnega in/ali letalskega prometa.

Bilateralno sodelovanje z ostalimi državami Zahodnega Balkana

Aktivnosti sodelovanja na najvišji ravni z ostalimi državami Zahodnega Balkana na področju prometa se bodo izvajale na osnovi medsebojnih potreb ali pobud.

Multilateralno sodelovanje

V letu 2024 se bo nadaljevalo multilateralno sodelovanje z državami Zahodnega Balkana predvsem v okviru izvajanja strategije EU za Podonavsko regijo (EUSDR) in v okviru strategije EU za Jadransko-jonsko regijo (EUSAIR).

Nadalje aktivnosti vključujejo tudi spremljanje dela Prometne skupnosti in sodelovanje s Stalnim sekretariatom, predvsem na področju aktivnosti, katerih namen je izboljšanje povezljivosti vzdolž glavnih prometnih koridorjev ter čezmejnih transportnih storitev v regiji.

Nadaljevale se bodo tudi aktivnosti v povezavi s končnim sprejemanjem revidirane uredbe TEN-T in potekom novega zahodnobalkanskega – vzhodnosredozemskega koridorja v procesu soodločanja (Evropski parlament in Svet EU).

Strategija EU za Podonavsko regijo (EUSDR)

V letu 2024 so na prednostnem področju 1b - Izboljšanje mobilnosti in multimodalnosti – cestne, železniške in zračne povezave predvidene naslednje aktivnosti:

- nadaljevanje koordinacije in vodenje dela usmerjevalnega odbora PA1b (cestne, železniške in letalske povezave);
- priprava in organizacija najmanj enega dogodka za deležnike (konferenca ali delavnica);
- nadaljevanje podpore projektnim nalogam za projekte z dodano vrednostjo za makro-regijo;
- nadaljevanje podpore vzpostavitvi novega koridorja med Črnim morjem in severnim Jadranom (Konstanca – Budimpešta – Beograd – Zagreb – Ljubljana – Koper) in nadaljevanje dela na obstoječih koridorjih in povezavah z rečnimi in morskimi pristanišči;

- promocijske aktivnosti in obveščanje vseh zainteresiranih preko spletnih strani in aktivno sodelovanje na vabljenih dogodkih;
- nadaljevanje sodelovanja PA1b z deležniki, med drugim s PA1a (plovba po celinskih vodah), Evropsko komisijo, Stalnim sekretariatom Transportne skupnosti in EIB.

Strategija EU za Jadransko-jonsko regijo (EUSAIR)

Na področju prometa RS sodeluje pri delu tematske usmerjevalne skupine 2, med drugim pri določanju prioritetenih projektov z dodano vrednostjo za celotno makro-regijo in bo z aktivnostmi nadaljevala tudi v letu 2024.

Pogodba o ustanovitvi prometne skupnosti

Ministrstvo za infrastrukturo bo v 2024 spremljalo delo Prometne skupnosti in nadaljevalo sodelovanje na aktivnostih obojestranskega interesa.

3. 11. Sodelovanje na področju energije

Pogodba o Energetski skupnosti, sklenjena med EU in državami Zahodnega Balkana

RS bo še naprej aktivno spremljala izvajanje Pogodbe o energetski skupnosti.

Pobuda za energetske povezovanje v Srednji in Jugovzhodni Evropi (CESEC)

RS bo v letu 2024, skladno z interesi, ki so povezani z realizacijo projektov, pri katerih je udeležena, spremljala vse aktivnosti in se redno udeleževala regionalnih srečanj.

3. 12. Sodelovanje na področju pravosodja

Ministrstvo za pravosodje, kot tudi vsi ostali deležniki na področju pravosodja, tudi v prihodnje ostaja odprto za morebitne pobude sodelovanja s strani držav Zahodnega Balkana.

Akcijski načrt delovanja v letu 2024 za Specializirano državno tožilstvo RS predstavlja nadaljnje konstruktivno sodelovanje pri operativnem delu Specializiranega državnega tožilstva RS z vsemi tožilstvi s področja Zahodnega Balkana, na podlagi obstoječih pravnih podlag ter pri krepitevi stikov med predstavniki tožilstev in organi pregona zaradi hitrejše in učinkovitejše komunikacije.

3. 13. Sodelovanje na področju javne uprave, digitalne preobrazbe, kibernetike in informacijske varnosti

V začetku marca 2024 je predvideno srečanje delegacije BiH (Generalni sekretariat Sveta ministrov, Služba za zakonodajo, Ministrstvo za pravosodje in Ministrstvo za gospodarstvo in podjetništvo Republike Srbske) ter slovenske delegacije (Ministrstvo za javno upravo, Služba vlade RS za zakonodajo, Generalni sekretariat vlade RS in po potrebi predstavniki drugih ministrstev). Tema srečanja bo predstavitev sistema ocene učinkov predpisov v RS in izmenjava praks na tem področju.

Spomladi Ministrstvo za javno upravo pričakuje obisk bosanskih kolegov s področja javnih naročil (iz njihovega Ministrstva za notranje zadeve), ki jih zanima predvsem izvajanje posebnih naročil, ki so povezana z zagotavljanjem nacionalne varnosti.

Ministrstvo za javno upravo je tudi v prihodnje pripravljeno nadaljevati sodelovanje z regijo Zahodnega Balkana v okviru študijskih obiskov in podobnih dogodkov na področju javne uprave.

Digitalna preobrazba

Ministrstvo za digitalno preobrazbo bo v letu 2024 še naprej krepilo sodelovanje z državami Zahodnega Balkana na področju digitalizacije v okviru študijskih obiskov, morebitnih zasedanj mešanih komisij za gospodarsko sodelovanje in izmenjave dobrih praks na področju digitalne preobrazbe.

Center za kibernetisko varnost za Zahodni Balkan

Slovenija je 16. oktobra 2023 skupaj s Francijo in Črno goro sklenila mednarodni sporazum o ustanovitvi Centra za kibernetisko zmogljivost na Zahodnem Balkanu (Western Balkans Cyber Capacity Centre - WB3C) kot mednarodne organizacije. Ustanovne članice bodo v letu 2024 nadaljevale s procesi ratifikacije sporazuma, s ciljem registracije mednarodne organizacije pri OZN v letu 2025.

V letu 2024 se bo nadaljeval proces pridobitve sredstev za sofinanciranje delovanja WB3C v letih 2025 do 2027 s strani DG NEAR. Nadaljevala se bo tudi strukturna izgradnja organizacije z oblikovanjem notranjih aktov ter vpeljavo poslovnih procesov z upoštevanjem metodologije 'Pillar Assesment' ter krepitvijo kadrovske zasedbe.

V teku je prizadevanje ustanovnih članic za sklenitev Pisma o nameri sodelovanja v aktivnostih in financiranju delovanja WB3C z ostalimi državami Zahodnega Balkana.

Slavnostno odprtje WB3C, z udeležbo visokih predstavnikov ustanovnih članic in drugih deležnikov, ki mu bosta sledila regionalna konferenca in forum, je načrtovano v prvi polovici leta 2024.

WB3C bo nadaljeval z izvedbo usposabljanj vaditeljev iz držav Zahodnega Balkana v večjem obsegu kot leto poprej, nekaterih v sodelovanju z drugimi uveljavljenimi partnerji. Prav tako bo WB3C pričel z aktivnostmi na področju povezovanja regionalnih akademskih institucij pri razvoju kibernetiskih študijskih programov.

Urad vlade za informacijsko varnost (URSIV)

URSIV bo v 2024 nadaljeval z aktivnostmi v okviru WB3C. Strokovniki URSIV bodo preko WB3C svetovali državam Zahodnega Balkana pri projektu 'Cybersecurity Diagnosis'. URSIV načrtuje tudi organizacijo delavnice oz. vaje situacijskega zavedanja v primeru kibernetiskega napada.

URSIV bo nadalje organiziral bilateralna srečanja z državami Zahodnega Balkana.

3. 14. Sodelovanje na področju tajnih podatkov

Urad Vlade RS za varovanje tajnih podatkov bo v letu 2024 sodeloval z državami na Zahodnem Balkanu, tako v okviru regijskega kot tudi multilateralnega in bilateralnega povezovanja.

Regijsko in multilateralno sodelovanje

- RCC: Urad bo v letu 2024 sodeloval v RCC v okviru formata nacionalnih varnostnih organov jugovzhodne Evrope (South East European National Security Authorities - SEENSA) in se udeležil letne mednarodne konference na direktorskem nivoju skupine RCC SEENSA.
- Multilateralne aktivnosti – Nacionalni varnostni organi šestih držav (6S NSA): Načrtovano je nadaljevanje sodelovanja direktorjev Nacionalnih varnostnih organov BiH, Črne Gore, Makedonije, Srbije, Hrvaške in RS, ki je bilo začasno zamrznjeno. V mesecu novembru 2024 namerava urad organizirati enodnevno konferenco v okviru pobude 6S NSA s tematiko 'Tajni podatki v pravosodju in sodnih postopkih'. V okviru konference bo Urad izvedel tudi sestanek direktorjev nacionalnih varnostnih organov 6S NSA.

Programi dvostranske pomoči državam pristopnicam – DTP

V okviru približevanja držav Zahodnega Balkana EU bo Urad aktivno sodeloval v procesih dvostranske tehnične pomoči (DTP), in sicer bo izvedel drugi del regionalnega projekta DTP, katerega namen je krepitev pravne podlage za varovanje tajnih podatkov in nivo varovanja tajnih podatkov. V prvi polovici leta 2024 je predvideno strokovno-tehnično izobraževanje in usposabljanje nacionalnih varnostnih organov v Severni Makedoniji in v Črni Gori, čemur bo sledilo strokovno-tehnično izobraževanje in usposabljanje nacionalnih organov Severne Makedonije in Črne Gore v RS.

Bilateralno sodelovanje

Bosna in Hercegovina, Črna gora, Severna Makedonija, Srbija

Implementacija bilateralnega sporazuma o varovanju tajnih podatkov in operativno sodelovanje, - implementacija DTP projekta.

Kosovo

Nadaljevanje bilateralnih stikov na podlagi vzajemnih potreb in pobud ter v perspektivi dogovori o sklenitvi bilateralnega sporazuma o varovanju tajnih podatkov.

3. 15. Sodelovanje na področju kmetijstva

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano bo tudi v 2024 na Zahodnem Balkanu nadaljevalo s sodelovanjem na področju kmetijstva, razvoja podeželja, gozdarstva in varne hrane. Sodelovanje bo potekalo skladno s sprejetimi Smernicami za delovanje RS do Zahodnega Balkana in sprejetimi strokovnimi prioritetami.

Z razvojnimi projekti tehnične pomoči bo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano prispevalo h krepitvi dobrega upravljanja ter dvigu ravni tehnične usposobljenosti ministrstev za kmetijstvo držav Zahodnega Balkana, zlasti pri harmonizaciji zakonodaje z zakonodajo Evropske unije v luči izvajanja predpristopnega programa razvoj podeželja IPARD III (2021-2027).

Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja bo skupaj s partnerji iz Avstrije, Francije, Madžarske v marcu 2024 začela izvajati IPA projekt 'Krepitev kapacitet v sektorju kmetijstva in razvoja podeželja za implementacijo Skupne kmetijske politike in razvoja podeželja' (MN 21 IPA AG 01 23).

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano bo nadaljevalo s sodelovanjem s Stalno delovno skupino za regionalni razvoj podeželja v Jugovzhodni Evropi (Stalna delovna skupina). RS ima v okviru sodelovanja z Stalno delovno skupino status opazovalke, kot vse države članice EU, vendar

so slovenske izkušnje in njeno delovanje v projektih razvoja podeželja in upravljanja z naravnimi viri (gozdarstvo) v državah Zahodnega Balkana zelo cenjene. Posebno pozornost Ministrstvo namenja podporam na področju uresničevanja ciljev Zelene Agende za Zahodni Balkan ter predvsem prevzemanju skupne kmetijske politike EU v regiji.

Sodelovanje s Stalno delovno skupino bo potekalo na več ravneh: na tehnični ravni bo zasedanje skupščine Stalne delovne skupine (maj in december) in letni forum o kmetijski politiki (september). Na politični ravni bo novembra zasedanje ministrov za kmetijstvo jugovzhodne Evrope.

Dvostransko sodelovanje

Črna Gora: V letu 2024 RS nadaljuje sodelovanje na projektu tesnega medinstitucionalnega sodelovanja 'Institucionalna krepitev zmogljivosti na področju kmetijstva in razvoj podeželja za izvajanje Skupine kmetijske politike v Črni gori'. Projekt vodi Avstrija, poleg RS pa v projektu sodelujeta Madžarska in Francija. Projekt se bo izvajal 35 mesecev. Vrednost projekta je ocenjena na 1,9 mio EUR.

V letu 2024 bo RS pričela z bilateralnim projektnim sodelovanjem na področju gospodarjenja z gozdovi ter trajnostnega upravljanja z divjadjo. Potekal bo do konca leta 2025. V letu 2024 je načrtovan študijski obisk v RS in strokovne delavnice v državi kandidatki.

Severna Makedonija: Nadaljuje se sodelovanje v okviru bilateralne tehnične pomoči na področju programa za razvoj podeželja IPARD II. Organiziran bo študijski obisk delegacije mladih kmetov Severne Makedonije v RS, kjer bodo predstavljene vsebine na področju medgeneracijskega prenosa znanj in akcijski načrt RS za delo z mladimi kmeti 2016-2020.

V letu 2024 obstajajo možnosti za svetovanje slovenskih strokovnjakov o izvajanju državnih pomoči v kmetijstvu in gozdarstvu.

Srbija: Med ministrstvoma, pristojnima za kmetijstvo, se bo v okviru akcijskega načrta za dvostransko sodelovanja in tehnično pomoč za poglavje 11, 12 in 13 nadaljevalo sodelovanje na temah, kot so krepitev podeželskih struktur, ob vključevanju LEADER pristopa.

3. 16. Sodelovanje na področju okolja in podnebnih sprememb

V letu 2024 se bo nadaljevala podpora izvajanju projektov v državah Zahodnega Balkana na področju boja proti podnebnim spremembam.

Na podlagi podpisanega Memoranduma o razumevanju glede sodelovanja pri zagotavljanju rednega delovanja in vzdrževanja Sistema za napovedovanje in opozarjanje pred poplavami v Savskem bazenu bodo v letu 2024 predvidoma zagotovljeni viri in vzpostavljene ustrezne delovne skupine, vključno z zunanjo podporo, ki so potrebni za stabilno delovanje, dolgoročno vzdrževanje in nadaljnji razvoj sistema. Agencija RS za okolje (ARSO) bo na podlagi tega tudi v letu 2024 zagotavljala delovanje glavnega Sistema za napovedovanje in opozarjanje pred poplavami v Savskem bazenu (Sava FFWS).

Tudi v letu 2024 bo ARSO, kot gostitelj Regionalnega instrumentacijskega centra Svetovne meteorološke organizacije (WMO RIC), državnim meteorološkim in hidrološkim službam na Zahodnem Balkanu skladno z njihovimi potrebami zagotavljal sledljivost referenčnih standardov.

ARSO bo v letu 2024 vzdrževal orodja za spremljanje in napovedovanje suše ter oceno njenih posledic v sklopu Centra za upravljanje suše v jugovzhodni Evropi (DMCSEE), ki pokriva tudi območje Zahodnega Balkana, ter zagotavljal prenos informacij/znanja v regijo. Zagotavljal bo spremljanje sušnih razmer v regiji s pripravo rednih mesečnih biltenov.

ARSO bo še naprej vzdrževal delujoč model za kratkoročno napovedovanje vremena na infrastrukturi European Centre for Medium-Range Weather Forecasts (ECMWF) posvetovalnega sistema za zgodnje opozarjanje na mnogotere vremensko pogojene nevarnosti v jugovzhodni Evropi (SEE-MHEWS-A).

Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo namerava sofinancirati tri projekte CMSR na Zahodnem Balkanu, ki naslavljajo vsebinsko področje podnebnega blaženja/prilagajanja, in sicer:

- 'Izboljšanje energetske učinkovitosti v javnih zgradbah' (Aracinovo, Severna Makedonija) - vrednost projekta 215.854 EUR, višina donacije RS 109.927 EUR. Obdobje trajanja projekta: 2024.
- 'Vzpostavitev kompostne sheme v občini Kamenica' (Kosovo) - vrednost projekta 699.741 EUR, višina donacije RS 419.845 EUR. Obdobje trajanja projekta: 2024-2025.
- 'Izgradnja bioplinke elektrarne na odlagališču komunalnih odpadkov Možura' (Bar, Črna Gora) - vrednost projekta 1.263.606 EUR, višina donacije RS 631.803 EUR. Obdobje trajanja projekta: 2024-2025.

3. 17. Sodelovanje na področju varstva narave, celostnega upravljanja z vodami in jedrske ter sevalne varnosti

Kar zadeva področje varstva narave, je za leto 2024 v okviru LIFE NarciS (Naravovarstveni informacijski sistem) načrtovana izdelava vtičnika QGIS (brezplačni odprtokodni geografski informacijski sistem) z ustreznimi podpornimi sloji, ki ga je možno namestiti v lokalnem okolju tako na Kosovu kot v Severni Makedoniji. Načrtovan je tudi obisk predstavnikov projekta LIFE NarciS na Kosovu z namenom prenosa znanja. Glede izvedbe obiska v Severni Makedoniji so podrobne aktivnosti še v fazi načrtovanja in usklajevanja (prilagojene bodo tudi na podlagi izkušenj prenosa znanja na Kosovu).

Sodelovanje na področju upravljanja z velikimi zvermi se bo nadaljevalo v 2024, zlasti z namenom izmenjave izkušenj in podatkov za izboljšano upravljanje skupnih populacij.

Nadaljevala se bodo prizadevanja, da se slovenski dosežki v mednarodnih povodjih Mure, Save, Jadrana in Sredozemlja v okviru vodne in podnebne diplomacije predstavijo širši mednarodni skupnosti kot primeri dobre prakse za izboljšanje sodelovanja z namenom zagotavljanja in krepitev trajnostnega razvoja na Zahodnem Balkanu in v Jugovzhodni Evropi.

Uprava RS za jedrsko varnost namerava v letu 2024 v okviru projekta pomoči upravnemu organu za jedrsko in sevalno varnost BiH zaključiti z vsebinskimi nalogami, ki so ji bile dodeljene, in sicer na področju ravnanja z radioaktivnimi odpadki in izvajanja upravnih postopkov vzpostavljanja centralnega skladišča odpadkov. Uprava RS za jedrsko varnost je večino nalog opravila, pričakuje se še, da bo opravila zadnji pregled prestrukturirane zakonodaje, ki jo je na začetku projekta pregledovala in podajala dopolnitve. Obenem bo Uprava sodelovala pri pripravi zaključnih poročil. Evropski komisiji je bila konec lanskega leta podana vloga za podaljšanje projekta še za naslednje 4 mesece. Pričakuje se, da bo projekt podaljšán še za 4 mesece, torej do konca maja 2024.

3. 18. Sodelovanje na področju zdravstva

V letu 2024 je pričakovan začetek izvajanja dvoletnega projekta tehnične pomoči RS Severni Makedoniji na področju zdravstvene nege in babištva 'Spodbujanje izobraževanja in poklicev v zdravstveni negi in babištvu v Republiki Severni Makedoniji'.

Ministrstvo za zdravje je pripravljeno v letu 2024 krepiti sodelovanje z Zdravstveno mrežo Jugovzhodne Evrope, katere partnerica je RS od leta 2002 dalje.

Prav tako so bile v dvostranskih stikih predstavnikov Ministrstva za zdravje s predstavniki držav Zahodnega Balkana večkrat izražene pobude slednjih za prenos nekaterih ukrepov, programov in aktivnosti, ki jih izvaja RS na področju prepovedanih drog. To se še posebej nanaša na storitve testiranja drog in novih psihoaktivnih spojin ter mobilne programe pomoči, pri čemer je Ministrstvo za zdravje v stikih s predstavniki Črne gore, BiH, Severne Makedonije in Srbije.

3. 19. Sodelovanje na področju vzgoje in izobraževanja

Sodelovanje na področju izobraževanja

S ciljem izboljšanja statusa in dolgoročno stopnje znanja slovenskega jezika v regiji v okviru smernic za krepitev in povezovanje potomcev Slovencev izven meja RS bo tudi v letu 2024 organiziran in financiran dopolnilni pouk slovenščine v BiH, Severni Makedoniji, Srbiji in Črni gori. Tako bodo dopolnilni pouk v regiji v 2024 poučevale 4 napotene učiteljice iz RS in 7 nenapotenih učiteljev/učiteljic.

Dopolnilni pouk materinega jezika in kulture za otroke priseljencev RS sofinancira oziroma omogoča poučevanje albanščine, makedonščine, bosanščine, srbščine in hrvaščine.

RS bo tudi v letu 2024 financirala tečaj slovenščine dijakom tujcem prvo leto srednješolskega izobraževanja.

Sodelovanje na področju mladih

V RS deluje podporni center SALTO za Jugovzhodno Evropo, ta je pod okriljem nacionalne agencije MOVIT (Zavod za razvoj mobilnosti mladih). Namen Salta je prispevanje k dojetanju dejanske odprtosti programa za sodelovanje akterjev iz držav Jugovzhodne Evrope in krepitev možnosti za njihovo enakopravnejše vključevanje v programe. Organizaciji Mladi v akciji in Evropska solidarnostna enota, katerih delovanje podpira tudi Urad RS za mladino (URSM), sta v letu 2023 z udeleženci iz držav Zahodnega Balkana organizirali več različnih aktivnosti, ki podpirajo evropsko sodelovanje, mladinsko delo in prostovoljstvo v regiji Zahodnega Balkana.

URSM je v letu 2023 uspešno povezal SEP s Svetom Evrope (SE) na temo mladine. Na srečanju ob robu Blejskega strateškega foruma je bilo dogovorjeno nadaljnje sodelovanje, in sicer že aprila 2024 bodo lahko predstavniki SEP na redni seji SE predstavili ideje in platformo sodelovanja. Sodeloval bo tudi URSM.

3. 20. Sodelovanje na področju za visokega šolstva, znanosti in inovacij

Načrtovane aktivnosti Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in inovacije za leto 2024 vključujejo:

- Izmenjave študentov in profesorjev potekajo v okviru bilateralnih protokolov in programa CEEPUS (Central Europe Exchange Program for University Studies) z vsemi državami Zahodnega Balkana, kjer poleg osnovne kvote ministrstvo ponuja še dodatne štipendijske mesece za študente iz držav Zahodnega Balkana;
- Z BiH, Črno goro, Kosovom, Severno Makedonijo in Srbijo ima RS podpisane protokole na področju izobraževanja, katerih osnovno določilo je izenačitev z državljani RS in/oz. z državljani EU glede stroškov plačila študija (ne zaračunava se jim t.i. šolnina za tujce). Vsi protokoli vejajo do vstopa posamezne države v EU.
- V letu 2024 RS predvideva podpis Protokola med Ministrstvom za visoko šolstvo, znanost in inovacije RS in Ministrstvom za izobraževanje in šport Republike Albanije o sodelovanju na področju visokega šolstva. Protokol bo na vzajemni osnovi do polnopravne vključitve Albanije v EU omogočil študentom na dodiplomskem in podiplomskem študiju v obeh pogodbenicah študij pod enakimi finančnimi pogoji, kot veljajo za domače študente v vsaki od pogodbenic. To pomeni, da se bodo albanski državljani v kvoti vpisnih mest za tujce vpisovali pod enakimi finančnimi pogoji kot slovenski državljani in državljani držav članic Evropske unije.
- RS bo tudi v letu 2024 s celostno podobo 'Study in Slovenia' sodelovala predvsem na virtualnih dogodkih v državah Zahodnega Balkana. Gre za skupni nastop in predstavitev javnih ter zainteresiranih zasebnih visokošolskih zavodov.
- Sodelovanje slovenskih raziskovalnih ustanov z ustanovami držav Zahodnega Balkana v Okvirnem programu EU za raziskave in inovacije OBZORJE EVROPA (2021-2027) in v programu COST (European Cooperation in Science and Technology) se bo nadaljevalo.
- Na podlagi sporazumov o znanstveno-tehnološkem sodelovanju se bodo v letu 2024 izvajali bilateralni mobilnostni projekti z BiH, Črno goro in Srbijo. V marcu 2024 je načrtovana objava javnega razpisa s Črno goro za obdobje 2025-2026 in Srbijo za obdobje 2025-2027. Razpisom bosta sledili zasedanji skupnih odborov s Črno goro in Srbijo, na katerih se izberejo skupni projekti in sprejme delovni program za naslednje obdobje.

ENIC NARIC center (European Network of Information Centres – National Academic Recognition Information Centres)

BiH

ENIC NARIC center RS si bo še naprej prizadeval za tesno sodelovanje z BiH na področju priznavanja in vrednotenja izobraževanja.

Srbija

Sodelovanje in komunikacija z institucijami, pristojnimi za vrednotenje in priznavanje izobraževanja in izobraževalnimi institucijami poteka ustaljeno. Posredovane informacije o izobraževalnem sistemu in institucijah/programih so transparentne. Občasno pa ENIC NARIC center opaža neodzivnost pristojnih organov povezanih z vrednotenjem in priznavanjem v Srbiji. V iskanju konstruktivnih rešitev in v želji po izboljšanju komunikacije si bo RS prizadevala, da se odzivnost pristojnih organov pospeši.

Črna gora in Severna Makedonija

Sodelovanje in komunikacija z institucijami, pristojnimi za vrednotenje in priznavanje izobraževanja in izobraževalnimi institucijami v Črni gori in Severni Makedoniji poteka po ustaljeni praksi; RS enako pričakuje tudi v prihodnje.

Inovacije

Na področju inovacij v okviru mednarodnega sodelovanja z državami Zahodnega Balkana želi RS krepiti sodelovanje in povezovanje različnih organizacij na področjih, ki so v trendu razvoja, kot so digitalizacija, zelena energija, e-mobilnost, biotehnologija, umetna inteligenca in podobno. Predvsem je za RS pomembno, da spodbuja mednarodne projekte inovacij za trajnostni razvoj in prenos znanja in tehnologij med državami. Glavni deležniki, ki jih pri tem vključujemo, so inovativne organizacije, kot so raziskovalne institucije, start-up podjetja, inovativna mala in srednja podjetja in velike gospodarske družbe. Pri tem so mednarodne aktivnosti pomembne tudi za prenos dobrih praks in povezovanje na področjih, ki presegajo okvire ene države, kot je npr. podnebna nevtrálnost.

3. 21. Sodelovanje v kulturi, med arhivi ter medkulturni dialog

Umetnost

Uprizoritvena umetnost

V letu 2024 bodo slovenska gledališča in gledališki ustvarjalci nadaljevali s sodelovanjem z ustanovami in ustvarjalci na področju Zahodnega Balkana. Področje Zahodnega Balkana se še vedno prepoznava kot dokaj soroden ustvarjalen uprizoritveni prostor, kar se kaže v vsakoletnem izjemnem sodelovanju in povezovanju gledaliških ustanov, nevladnih organizacij, mrež in posameznih izvajalcev na področju uprizoritvene umetnosti. Sodelovanja potekajo v obliki gostovanja (tudi izmenjav) slovenskih predstav, gostovanja predstav iz držav Zahodnega Balkana v slovenskih gledališčih, koprodukcij ter sodelovanja slovenskih umetnikov v produkcijah v tuji gledališčih ali sodelovanja umetnikov z Zahodnega Balkana v slovenskih produkcijah. Slovenske predstave so redno uvrščene tudi na gledališke festivale na področju Zahodnega Balkana in praviloma zelo dobro sprejete s strani publike in strokovne javnosti, kar izkazujejo tudi nagrade, ki jih dobivajo te predstave in slovenski gledališki umetniki.

Nadaljeval se bo projekt RUTA, ki z regijskimi krožnimi festivali povezujejo gledališča in gledališke ustvarjalce Zahodnega Balkana. V projekt so vključeni: Mestno gledališče ljubljansko, Kazališče Ulysses (Brioni, Hrvaška), Beogradsko dramsko pozorišče (Beograd, Srbija), Gradsko pozorišče Podgorica (Podgorica, Črna gora), Kamerni teatar 55 (Sarajevo, BiH) in Dramski teatar Skopje (Skopje, Severna Makedonija).

Načrtovana so naslednja gostovanja:

- Slovensko Narodno Gledališče (SNG) Drama Ljubljana (devet gostovanj), Drama SNG Maribor načrtuje izmenjavo predstav z Beogradom in Novim Sadom ter gostovanje na festivalu Ohridsko leto na Ohridu, SNG Nova Gorica (dve gostovanji), Mestno gledališče ljubljansko (festival RUTA in eno gostovanje), Slovensko mladinsko gledališče (dve gostovanji in ena izmenjava predstav), Lutkovno gledališče Ljubljana (eno gostovanje), Anton Podbevšek Teater (tri gostovanja);
- Lutkovno gledališče Maribor načrtuje udeležbo na festivalu Zlatna iskra Kragujevac, Srbija.

Nevladni producenti:

V letu 2024 so poleg posamičnih ustvarjalcev, ki jih Ministrstvo za kulturo sofinancira v okviru enoletnih razpisov, rezidenčnih izmenjav oz drugih sodelovanj, načrtovane še uprizoritve slovenskih nevladnih organizacij, ki jih Ministrstvo sofinancira v okviru programskega razpisa:

- Zavod Bunker: Gostovanje predstave Neje Tomšič z naslovom KROG, v Beogradu
- Zavod Emanat: Gostovanje uprizoritve REČI REČI, v Srbiji (FEP, Bačka Palanka)

Likovna umetnost

Na področju vizualnih umetnosti ter arhitekture in oblikovanja je v letu 2024 v načrtu gostovanje Zavoda DESSA arhitekturni center v okviru projekta Nagrada Piranesi v Muzeju sodobne umetnosti Vojvodine v Novem Sadu in na festivalu arhitekture BINA v Beogradu. Nagrada Piranesi je prva mednarodna arhitekturna nagrada v RS, nastala je v sklopu mednarodne konference Piranski dnevi arhitekture, podeljujejo pa jo Galerija DESSA, Obalne galerije Piran in mednarodna žirija Piranesi. Nagradjuje najboljše arhitekturne realizacije in študentska dela, nastala v zadnjih dveh letih na območju Centralne Evrope; sodelujoče dežele so Avstrija, BiH, Češka, Črna gora, Grčija, Hrvaška, Italija, Madžarska, Slovaška, RS in Srbija. Sodelujoče fakultete so Gradec, Spittal, Dunaj, Banja Luka, Mostar, Sarajevo, Split, Zagreb, Solun, Budimpešta, Ferrara, Pescara, Trst, Podgorica, Bratislava, Ljubljana, Maribor, Beograd, Novi Sad, Kragujevac in London.

Na razstavi za nagrado Piranesi sodeluje več kot 50 arhitekturnih realizacij in več kot 40 študentskih projektov. Vsakoletna razstava za nagrado Piranesi v začetku 2024 tradicionalno gostuje v galeriji FUGA v Budimpešti, v zadnjih letih pa tudi v Muzeju sodobne umetnosti Vojvodine v Novem Sadu in na festivalu arhitekture BINA Beogradu.

Prav tako je v načrtu prenos razstave Galerije ŠKUC 'Here, but somewhere else' v Skopje, v sodelovanju z makedonskimi producentkami Tiiiit! Inc. Razstava 'Here, but somewhere else' z decentraliziranim pristopom predstavlja dela sedmih umetnic in umetnikov: Nevena Aleksovski, Elena Chemerska, Ana Čvorović, Andrea Knezović, Ivana Mirchevska, Ilija Prokopiev in Lenka Dorojević.

Javna agencija za knjigo bo tudi v letu 2024 sodelovala z mednarodno mrežo Traduki, ki je skupni projekt več državnih in zasebnih evropskih institucij. Traduki podpira prevode iz ter v nemški jezik ter med jeziki držav Jugovzhodne Evrope, ob tem pa sofinancira tudi druge programe s področja knjige na področju Jugovzhodne Evrope in nemškega govornega področja, med drugim mrežo literarnih rezidenc. Predstavniki javne agencije se bodo v letu 2024 udeležili dveh srečanj mreže Traduki ter dveh sestankov mreže agencij/organizacij za podporo prevajanju ENLIT. Javna agencija se bo dejavno vključevala in sofinancirala tudi druge projekte in programe na področju knjige, ki se bodo izvajali na področju Zahodnega Balkana, ali pa bodo vključevali strokovno javnost Zahodnega Balkana.

Filmska dejavnost

V letu 2024 Slovenski filmski center, javna agencija RS načrtuje Retrospektivo slovenskega filma v Beogradu v sodelovanju z Društvom Slovencev, Filmskim centrom Srbije in Veleposlaništvom v Beogradu ter Retrospektivo slovenskega filma v Sarajevu v sodelovanju z Društvom Slovencev, lektoratom in Veleposlaništvom RS v Srbiji. Slovenski filmski center se bo aktivno udeležil Sarajevskega filmskega festivala z okrepljeno prisotnostjo slovenskih filmov na tržnici Festivala. Na festivalu bodo podelili nagrado za najboljši film v razvoju, pripravili bodo promocijski dogodek, organizirali ThinkTank srečanje, ki zadeva tako slovensko kot tudi regijsko kinematografijo ter se pridružili projektu 'Talents Sarajevo & Ponta Lopud: CineLink Creative Hub', ki se s pomembnimi in mednarodnimi gosti osredotoča na povezovanje in usposabljanje mladih filmarjev na področju filmske igre in filmske režije. Slovenski filmski center sodeluje skupaj s Hrvaškim Audiovizualnim Centrom, Fondo Audiovisivo Friuli-Venezia Giulia ter Filmskim centrom Srbije v skupnem evropskem projektu Re-act, s sedežem v Torinu, ki podeljuje spodbude za razvoj projektov. Slovenska kinoteka pri načrtovanju kinotečnega programa sodeluje s hrvaškim državnim arhivom in jugoslovansko kinoteko ter drugimi mednarodnimi deležniki s področja Zahodnega Balkana.

Kulturna dediščina

Pooblašчени muzeji

Pooblašчени muzeji med državami Zahodnega Balkana načrtujejo izmenjave razstav in strokovno sodelovanje z muzeji iz BiH, Črne gore, Kosova in Srbije. Muzej novejšje zgodovine Celje v muzeju Konjic gostuje z razstavo, dokumentarnim filmom in predavanjem o ukradenih otrocih. Galerija Božidar Jakac bo v muzeju sodobne umetnosti v Banja Luki gostovala z razstavo Nova doba. Strokovno sodelovanje na področju naravoslovnih zbirk bo z Zemaljskim muzejem iz Sarajeva in Naravoslovnim muzejem Črne gore izvedel Notranjski muzej Postojna. Z razstavo ikon bo v Dolenjskem muzeju gostoval Muzeji in galerija Herceg Novi, v okviru povezovanja s pomorskimi muzeji pa je načrtovano gostovanje Pomorskega muzeja Sergej Mašera Piran v pomorskem muzeju v Kotorju. Obalne galerije Piran sodelujejo s Stacion Priština v okviru mednarodnega projekta.

Bolj intenzivno je sodelovanje z institucijami v Srbiji. Posavski muzej Brežice bo na Mamutfestu v Narodnem muzeju Kikinda predstavil pedagoške, participativne programe in delavnice. Pokrajinski muzej Celje bo z razstavo o steklu v Celju in okolici od 18. stoletja do danes gostoval v Mestnem muzeju Sombor, Galerija Božidar Jakac z razstavo 'Nova doba' v Muzeju savremene umetnosti Vojvodine v Novem Sadu in Muzej narodne osvoboditve Maribor z razstavo 'Izgnali so nas' v Narodnem muzeju v Kraljevu. Pokrajinski muzej Maribor sodeluje z ARTIS centrom Beograd od 2017 pri vsakoletnih projektih obeh muzejev (mednarodni simpozij MUSEOEUROPE, virtualne razstave Verjamem, torej sem, Kaymak fan club, strokovne konzultacije). Rokodelski center Ribnica bo z razstavo Ribniško krošnjarstvo gostoval v prostorih slovenskih društev v Novem Sadu in Rumi ter Madžarskem kulturnem centru Subotica. Pokrajinski muzej Ptuj – Ormož se bo v Beogradu aktivno udeležil 18. mednarodnega kolokvija o rimski provincialni umetnosti, ki ga organizirata Filozofska fakulteta in Srbska akademija znanosti in umetnosti.

Knjižnična dejavnost

Ministrstvo za kulturo bo v okviru letnega financiranja državnih javnih zavodov podprlo program dela Narodne in univerzitetne knjižnice, ki med drugim, poleg sodelovanja s knjižnicami Zahodnega Balkana pri medknjižnični izposoji in zamenjavi gradiva, vključuje sodelovanje z nacionalnimi knjižnicami v okviru različnih projektov in iniciativ ter organizacijo skupnih dogodkov za prenos znanja in izkušenj ter promocijo knjižničnih zbirk in zbirkov.

Javni arhivi v RS

Slovenski javni arhivi bodo sodelovali s posameznimi tujimi arhivskimi službami (s Srbijo, BiH, Severno Makedonijo, Hrvaško) pri gostovanju in izmenjavi razstav, dogodkov (predstavitev publikacij, projektov ipd.) ter pri izmenjavi strokovnih znanj (npr. na arhivskih konferencah in posvetih, delavnicah). Z Vojaškim arhivom Srbije se v letu 2024 načrtuje izmenjava strokovnjakov, bodisi za področje digitalizacije arhivskega gradiva in/ali restavratorsko-konservatorske posege.

Slovenski eksperti bodo nadaljevali z evidentiranjem (in kopiranjem) arhivske kulturne dediščine v Beogradu, in sicer v Vojaškem arhivu Srbije (5 delovnih dni), v Arhivu Jugoslavije (5 delovnih dni) in v Diplomatskem arhivu Ministrstva za zunanje zadeve Republike Srbije (5 delovnih dni). Prav tako je predvideno tudi sodelovanje na področju filmske arhivske kulturne dediščine. Predstavniki Slovenskega filmskega arhiva (SFA) pri Arhivu RS se bodo v Beogradu udeležili Festivala nitratnega filma in obiskali Jugoslovansko kinoteko. Jeseni 2024 pa je predvidena tudi udeležba na strokovnem posvetovanju Arhivskega društva Srbije.

Na predlog visoke predstavnice za nasledstvo Mateje Vraničar Erman bo v letu 2024 primerno obeležena tudi 20. obletnica uveljavitve Sporazuma o vprašanih nasledstva. Možnih izhodišč za obeležitev dogodka je več npr. priložnostna razstava ali organizacija znanstvene konference

(simpozija), na kateri bi deležniki razpravljali o urejanju nasledstva držav, s fokusom na nasledstvu po nekdanji SFRJ.

V letu 2024 se bo nadaljevalo z izvajanjem projekta Gustav Tönnies in sinovi, ki poteka v sodelovanju s Slovensko-švedskim društvom. Glede na razsežnosti delovanja treh družinskih podjetij je k projektu vabljenih več arhivov v tujini (iz Hrvaške in BiH). K sodelovanju pa so pristopili tudi nekateri muzeji (Slovenski etnografski muzej in Muzej novejša in sodobne zgodovine). Cilj projekta je izdaja tematskega vodnika za družino Tönnies v obravnavanih državah.

Arhiv RS naj bi sodeloval tudi v projektu 'Digitalizacija Državnega arhiva Republike Severne Makedonije', v katerem naj bi ponudil svoje znanje oz. strokovno pomoč. Pričetek izvajanja projekta je predviden v letu 2024. Projekt bo prispeval k nadgradnji obstoječe zakonodaje in predpisov v partnerski državi in k uvedbi najnovejših standardov na področju procesov arhiviranja po slovenskem zgledu. Hkrati bo projekt prispeval k promociji slovenskega znanja, rešitvi digitalizacije procesa arhiviranja in vzpostavitvi državnega e-arhiva ter pokazal možnost prenosa in implementacije v druge države. Slednje bi RS lahko odprlo vrata za prenos in izvedbo projekta tudi v drugih partnerskih državah na Zahodnem Balkanu. Arhiv RS je sicer izrazili pripravljenost sodelovanja v projektu, a izpostavil problematiko pravne formalizacije le-tega in načina vključevanja slovenskih arhivskih ekspertov v projekt.

Kulturni sklad

Za leto 2024 je za delovanje kulturnega sklada skupaj načrtovanih 200.000 EUR, prispevek s strani Ministrstva za kulturo bo 100.000,00 EUR.

Svet ministrov za kulturo Jugovzhodne Evrope – CoMoCoSEE

Ministrstvo za kulturo bo še naprej sodelovalo v regionalnem političnem okviru na področju kulture in kulturne dediščine – Svetu ministrov za kulturo Jugovzhodne Evrope – ter z državami Jugovzhodne Evrope in v sodelovanju z relevantnimi mednarodnimi organizacijami (predvsem Uradom za Unesco v Benetkah) izvajalo ključne aktivnosti v skladu s strategijo regionalnega sodelovanja na področju kulture.

3. 22. Sodelovanje na področju statistike

Statistični urad RS (SURS) bo nadaljeval dobro prakso prenosa znanja in še naprej nudil strokovno pomoč statističnim uradom držav Zahodnega Balkana, ki bodo za to zaprosili. V letu 2024 načrtuje izvedbo več konzultacij in študijskih obiskov v okviru različnih programov pomoči za področje statistike. Poleg tega bo SURS aktivno sodeloval pri izvedbi projekta tesnega medinstitucionalnega sodelovanja v BiH 'EU za nadaljnji razvoj statističnega sistema v BiH' (BA 19 IPA ST 01 23), katerega cilj je nadaljnji razvoj statističnega sistema BiH. RS je v projektu sodelujoči partner v konzorciju z vodilno članico Dansko ter Italijo in Finsko.

3. 23. Krepitev in povezovanje slovenske manjšine

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu (USZS) bo v letu 2024 še naprej posebno pozornost posvečal aktivnostim na področju učenja in krepitev znanja slovenskega jezika. Še posebej bo spodbujal dejavnosti in ideje, ki so se v preteklosti izkazale za uspešne pri ohranjanju slovenske identitete, kulture in jezika. Poseben poudarek bo usmerjen v delo z mladimi. Izpostaviti je potrebno 90. obletnico ustanovitve prvega slovenskega društva v Sarajevu, ki jo bodo obeležili v

oktobru. Načrtuje se obisk ministra USZS v Srbiji in Severni Makedoniji, v okviru katerega se bo srečal s tamkajšnjimi Slovenci.

USZS si bo tudi v prihodnje prizadeval ohraniti podporo slovenskim skupnostim v okviru razpoložljivih finančnih sredstev, hkrati bo nadaljeval sodelovanje z Ministrstvom za vzgojo in izobraževanje, s ciljem ohranjanja in krepitev obstoječih načinov poučevanja slovenščine ter iskanja morebitnih novih možnosti.

Slovenci na območju Zahodnega Balkana imajo v Svetu Vlade RS za Slovence po svetu dva predstavnika. To jim omogoča aktivno zastopanje interesa skupnosti ter predlaganje ukrepov v zvezi z različnimi vprašanji, ki se nanašajo na ohranjanje slovenske identitete in sodelovanje z domovino. Izvedba seje sveta je predvidena pred poletjem.

V letu 2024 bo USZS nadaljeval s podporo prizadevanjem Slovencev v državah Zahodnega Balkana za krepitev in ohranjanje nacionalne, jezikovne ter kulturne identitete. Vzpodbujal bo vzdrževanje aktivnega društvenega življenja ter razvoj obstoječe infrastrukture. Tako vodstvo, kot tudi strokovni sodelavci, si bodo prizadevali sodelovati na najpomembnejših dogodkih in obiskati čim več slovenskih društev. Poseben poudarek bo namenjen nadzoru nad transparentno, racionalno in ciljno usmerjeno porabo sredstev, ki jih bodo društva prejela od RS oziroma USZS.